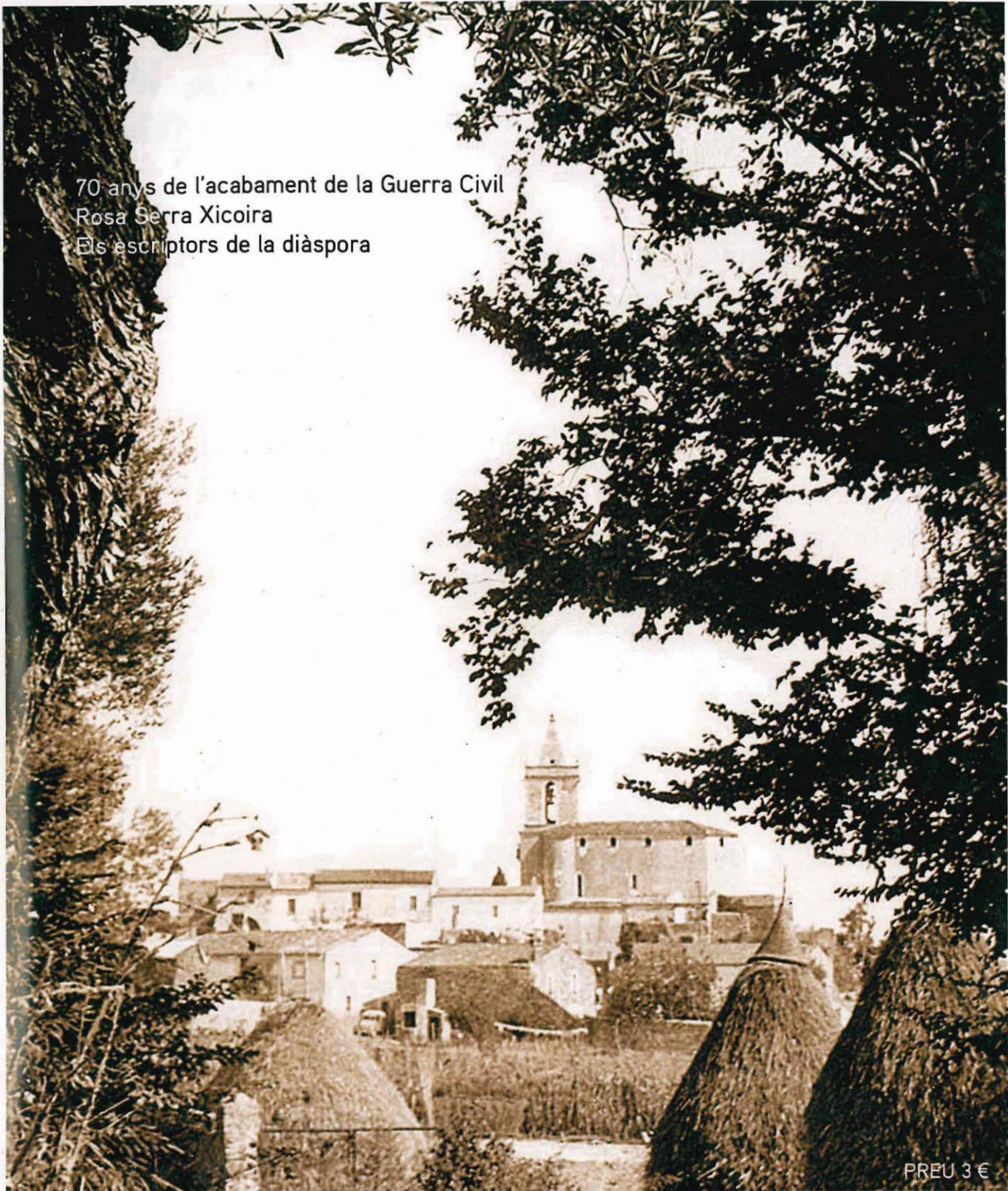

70 anys de l'acabament de la Guerra Civil
Rosa Serra Xicoira
Els escriptors de la diàspora

PREU 3 €

LA TORRE FERRERA

REVISTA CULTURAL DE MONT-RAS. NÚMERO 3 JULIOL DE 2009

PROGRAMA

FESTA MAJOR MONT-RAS

DIVENDRES 24 DE JULIOL

Al camp d'esports "La Ciutadella", a les 18.30h. **Torneig de Festa Major de vòlei platja**

A l'Ajuntament, a les 20.00h. **Inauguració de l'exposició col·lectiva de cursos**

Als afores del pavelló poliesportiu, a les 24.00h. **"The Mix Festival"**

DISSABTE 25 DE JULIOL

Al pavelló poliesportiu, a les 11.00h. **Taller de titelles "ASTONÒMICS"**

Taller de cuina per a nens i nenes a càrrec del cuiner Jordi Lineros

Nota: En acabar, refrigeri elaborat pels alumnes del taller de cuina

Al camp d'esports "La Ciutadella", a les 18.30h. **Final del Torneig de vòlei platja**

A l'Església, a les 19.00h. **Ofici solemne cantat per la coral Parroquial St. Esteve Mont-ras**

Als afores del pavelló, a les 20.00h. **Concert amb l'ORQUESTRA VOLCÁN**

A les 24.00h. **Gran ball amb l'ORQUESTRA VOLCÁN**

A la mitja part, **exhibició de sevillanes i flamenc a càrrec de "VA POR VOSS"**

DIUMENGE 26 DE JULIOL

Al camp d'esports, a les 10.00h **Exhibició d'Aeromodelisme**

Torneig de Festa Major de Bitlles Catalanes

A les 12.00h. **Audició de Sardanes a càrrec de la COBLA SELVAMAR**

Als afores del pavelló poliesportiu, a les 19.30h. **I Concurs d'elaboració d'Allioli**

A les 20.00h. **Ball amb l'ORQUESTRA MONTECARLO**

A la mitja part, **SALSITXADA POPULAR**

L'organització es reserva el dret de modificar qualsevol acte per causes alienes a la seva voluntat.

Informació d'interès:

Com és tradicional, tots els actes de la Festa Major de Mont-ras són gratuïts excepte la salsitxada popular que organitza l'A.C.R.M amb un preu de 3,00 € el menú (sense beguda).

Enguany, la reserva d'una taula i 6 cadires té un cost de 35,00 € i es poden reservar a l'Ajuntament del 6 al 23 de juliol, de dilluns a divendres de 9.00 a 14.00 h. i dissabtes de 10.00 a 13.00 h. Cal portar el tiquet de reserva tots els dies de la Festa Major.

Aquest any, la mostra d'Artistes Locals es desplaça al mes de desembre amb motiu de la cloenda del 150è aniversari de l'autonomia de Mont-ras.

Redacció i publicitat:

latorreferrera.mont-ras@gmail.com, Tel. 629.64.29.81

Edita:

Associació Sociocultural Mont-ras a: Cor

Director:

Joan Grañén

Consell de redacció:

Merce Català
Patricia Ferrer
Irene Genís
Francisco Gomes
Núria Pujol
Martí Sabrià
Anna Vigatè

Col·laboradors:

Isabel Antúnez
Joan Badia-Homs
Pau Bassolí
Anna Bosch
Sue Caamaño
Eulàlia Corball
Gustavo Daniel Egdes
Eric Ferrer
Bernat Gasull
M. Adoración Morán
Miquel Ros
Joan Teixidó

Maquetació:

Mar Medir

Fotografia:

Xavier Grañén

Fotografia portada:

Joan Grañén

Publicitat:

Irene Genís
Patricia Ferrer

Impressió:

Gràfiques Trema, Arbúcies

Dipòsit legal:

GI.1386/2007

Amb la col·laboració de la Diputació de Girona i de l'Ajuntament de Mont-ras

Notes:

La revista es reparteix gratuïtament a tots els domicilis del Municipi. Si algun veï no la rep o algú no resident o Organisme vol rebre-la habitualment pot posar-se en contacte amb la revista a través del següent e-mail: latorreferrera.mont-ras@gmail.com

Aquesta publicació no comparteix necessàriament les opinions signades pels col·laboradors.

Prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta revista, per qualsevol mitjà, sense autorització expressa.

EDITORIAL

La població civil, flagel·lada per les guerres del segle XX

Després de la guerra europea 1914/1918, l'estratègia bèl·lica va sofrir un canvi radical. La sofisticació d'unes noves armes destructores de vides i especialment de l'aviació, serà bagatge suficient per ajudar a vèncer l'enemic a les trinxeres, però si amb això sol no n'hi hagués prou, la bomba atòmica serà un element dissuasori definitiu. Només caldrà massacrar la població civil. A la guerra mundial del 1944, quants dies va trigar el Japó a rendir-se després de les bombes de Nagasaki i Hiroshima? Cinc-cents mil morts i un milió de persones greument afectades, en un parell de dies van fer l'efecte desitjat.

Desgraciadament la nostra guerra civil va ser camp propici per assajar-hi els nous ginyes bèl·lics fabricats per l'URSS, Itàlia i Alemanya, alhora que també va ser pionera a sofrir algun dels nous procediments criminals: Barcelona va ser la primera ciutat oberta de tot el món a ser repetidament bombardejada per mar i aire. Morts i ferits entre la població civil, lluny dels camps de batalla. "Danys col·laterals" en diuen; eufemisme que deu tranquil·litzar consciències no gens netes, amagant la crua realitat d'uns assassinats brutals i indiscriminats.

En la nostra guerra civil del 36, es va fer pagar, a més a més, al poble senzill, un altre aspecte de l'odi dels vencedors envers els vençuts: els "refugiats" i els "exiliats". Catalunya va ser receptora solidària de milers de famílies d'altres regions espanyoles, que fugien de les seves llars en ser ocupades per les tropes franquistes, i al final de la guerra, els primers mesos de l'any 39, van passar per les nostres comarques més de mig milió de persones, entre soldats i famílies senceres amb els seus fills, camí de l'exili vers França, temoroses del procedir del nou règim polític que ja era vigent a l'Espanya ocupada.

En complir-se enguany el setanta aniversari d'aquella desfeta, hem volgut fer memòria de com els mont-rasencs van viure aquella època de privacions i sacrificis. Malauradament ja queden, entre nosaltres, poques persones suficientment grans per recordar amb absoluta claredat aquells esdeveniments; malgrat això, ha estat molt gratificant compartir amb elles unes hores en rememorar-ho.

SETANTA ANYS DE L'ACABAMENT DE LA GUERRA CIVIL

JOAN GRAÑÉN, MARTÍ SABRIÀ I ANNA VIGATÀ

Fotografia Francesc Gomes i Xavier Grañen

MONT-RAS Bar Restaurant

Cuina tradicional empordanesa
Esmorzar de forquilla
C/Torres Jonama, 19
Tel. 629 010 358
17253, Mont-Ras – Girona

Han passat setanta anys d'ençà de l'acabament de la guerra civil espanyola, que durant tres anys va canviar radicalment la vida dels pobles i de les persones, no només al front, sinó també als pobles de l'Empordà, com ara Mont-ras.

Ara per a la major part de la població d'aquest estat és aigua passada, sovint simplement una plana més de la Història. Per a d'altres una cicatriu mal curada que caldria tancar amb la llei de la memòria històrica.

La guerra, però, pels que encara viuen i la van viure, és i serà sempre un record inesborrable, vinculat o no, a la por, a la gana i al patiment.

A Mont-ras hi ha encara un bon nombre de persones que van viure de prop aquella situació convulsa. Tot i que han estat molts anys sense parlar-ne, o fent-ho amb la boca petita i el cor encogit; tot i que els costa encara dir noms, han volgut recordar, sense rancúnia ni colors, com van viure aquells anys.

Eren nens, nenes o joves, quan sobtadament va esclatar el conflicte un dia d'estiu mentre es preparaven per celebrar la festa major. Res no fou igual d'ençà d'aquell dia.

Per aquest testimoni en primera persona d'alt valor històric, el nostre agraïment.

Enriqueta Casademont Cantó

Van veure des de casa el fum de la crema dels objectes de l'església. La seva mare no la va deixar sortir per anar a veure-ho. Respecte de la gana, no en van passar. Tenien vianda de l'hort i de les terres que treballaven.

La seva mare anava cada setmana a La Bisbal on en una fleca li feien i venien un pa de dos quilos. Si bé l'anada la feia en cotxe de línia, la tornada la feia sempre a peu, en previsió que li poguessin prendre el pa. El seu pare alguna vegada havia anat a Pals a buscar arròs, del que, com podien, n'havien de treure la pellofa. Creu que obtenien l'arròs a canvi d'alguna cosa de la seva collita.

I a Borrassà també hi anaven a comprar oli.

Durant la retirada de les tropes republicanes, van tenir uns dies allotjats a casa els servidors d'una estafeta de correus de l'Exèrcit. El Capità que comandava aquest servei, davant la desfeta que ja era evident, va acomiadar els seus soldats.

Aquest mateix Capità, va foragitar uns intrusos que volien entrar a la casa.

Van tenir a casa com a refugiats l'Ignasi, un noi basc, que uns mesos després va anar a viure a can Cornellà i va ser un dels quatre nens que van morir a causa de l'explosió d'una bomba abandonada que la guerra havia deixat.

Una família de refugiats que marxaven cap a França, els van donar una cabra a canvi d'unes dotzenes d'ous.

Gracieta Terradas

A mossèn Pere, rector de la Parròquia, algú li va proporcionar feina a Girona, i això li servia, en certa manera, d'amagatall, però algú del poble se'n va assabentar, ho va denunciar al temible comitè d'Orriols, el van anar a buscar i el van assassinar, després d'arrossegar-lo per terra.

Per altra banda diu que l'Ajuntament de qui n'era alcalde en Francesc Aymerich Frigola, va protegir d'aquest mateix comitè alguns propietaris significats del poble, recluint-

los a l'edifici del Molí, i hi va posar vigilància per tal que no els molestés ningú.

Diu que la seva mare i ella, durant la guerra, acompanyaven cada vespre la mestra, la senyora Gertrudis Masgrau, fins al seu domicili al carrer Palamós de Palafrugell.

Durant la retirada de les tropes republicanes, mentre ella estava mig amagada tremolant de por, la seva mare va preparar sopar per als caps que manaven els soldats acampats a Mont-ras, sopar que no van ni començar a menjar, perquè de sobte van rebre ordre de retirada urgent. Acabaven de volar els ponts de can Miqués i de can Parals.

A l'entrada de les tropes franquistes, la seva família ho va passar ben malament. Per motius que no fan al cas, van haver de deixar cal Corder, on vivien, per anar a viure a cal Tronjo. Allí es va casar amb en Pere Regualta, l'hereu de can Turró, on van anar a viure ja fins avui.

Acabada la guerra va quedar escampat pertot arreu molt material de guerra i bombes que la gent recollia per evitar accidents i les anaven a tirar en un pou a la vora de casa seva.

De gana no en van passar. Tenien farina de blat i d'ordi de la collita de les terres que cultivaven i menjaven el pa moreno que la seva mare pastava i coïa al forn.

Ricardo Gaviña

En aquells temps encara vivia a Sant Joan de Palamós. De Mont-ras, no en pot explicar res. Però recorda molt bé el primer bombardeig del Canarias al port de Palamós, que en un primer moment tothom va confondre amb un vaixell rus que portava menjar.

Francesc Massot

Diu que ho van passar molt malament. Durant la guerra ell era molt petit i no recorda com s'ho feia la seva mare per portar menjar a taula per al marit i els fills. Sí que recorda que durant un temps el seu pare, que era ferroviari, anava al Pertús i tornava carregat de pa que després, a Mont-ras, el repartia pels veïns. En aquest barri, no teníem ni aigua ni electricitat, ens havíem d'espavilar amb llums de carbur i l'aigua l'anàvem a buscar a la font que encara hi ha al costat de l'Ajuntament, i per rentar la roba la mare ho feia en un safareig d'una casa que crec recordar que en deien can Clavaguera.

Com que el mestres que tenien a l'escola eren joves, els l'anaven canviant a mesura que els cridaven per anar al front.

Acabada la guerra, i durant el règim franquista, les represàlies també van arribar a Mont-ras i el seu pare, en Joan Massot, en va ser una de les víctimes: el van afusellar a Girona el 28 de juny de 1940 i la família continua sense saber el motiu de l'acusació. Més aviat se n'estranyen perquè,

a Mont-ras, el seu pare hi havia fet molts favors. Lamenta que l'Ajuntament no fes res per aturar les detencions, com havia fet l'Ajuntament del juliol del 36 que va protegir dels comitès revolucionaris els mont-rasencs susceptibles de ser-ne víctimes.

Recordo que la mare anava sovint a Girona a visitar al pare mentre era a la presó i li portava menjar.

Darrerament amb motiu de l'exhumació dels cadàvers de les fosses comunes, els han ofert la possibilitat de recuperar les restes del seu pare, oferiment que han refusat perquè tenen molts dubtes sobre la identitat real del total de les restes que haurien rebut. Prefereixen que reposi en pau allà on ha estat fins ara.

Amb la falta del pare, es van agreujar les dificultats per sobreviure, encara que cultivaven unes feixes d'hort que regaven amb l'aigua d'una bassa que compartia amb altres dos veïns.

Josep Colomer Trias

Va viure el començament de la guerra a Palamós i recorda un bombardeig fet amb avions que, deien, venien de les Balears. Una bomba va impactar contra l'edifici de l'Hotel Trias on era la seva mare que, previsorament, s'havia amagat sota una escala i això la va salvar. Una germana seva, una tia i ell vivien a Sanià, prop de la cala Estreta, refugiats a la casa dels guardes.

Recorda el Canarias canonejant la vila, sembla que l'objectiu era la fàbrica Vincke que fabricava material de guerra. Ell i uns amics jugaven al carrer i una veïna els va portar a un refugi improvisat, que era la claveguera gran de Palamós, amb un aspecte lúgubre, que semblava que entressis en unes catacumbes.

Poc després d'esclatar la guerra, un dia els va sorprendre una forta pudor de fum. La causa era que estaven cremant quadres, imatges i altres objectes procedents de l'església parroquial, que els nois encuriosits varem anar a veure.

Durant la seva estada a Palamós van tenir moltes dificultats per trobar menjar, que generalment es reduïa a un pa negrós i farinetes de blat de moro.

Camilo Rocas

Aquell any la Festa Major de Palafrugell l'havien avançat. Feien ball al matí a les 10 i a la tarda concert i un altre ball. Aquell dia jo havia anat al ball del matí amb uns amics del poble. Tot semblava normal, però a la tarda quan anàvem al concert vam veure alguns veïns vestits diferent i amb armes. Ens els vàrem mirar, sense parlar-nos, però no vam entendre res. Eren els que es varen conèixer com els milicians. Va començar el concert i tot era correcte fins

que va arribar una dona cridant i amb els braços enlaire. Llavors els milicians van fer callar tothom i el concert es va acabar.

L'endemà quan tornàvem de mar ja vam veure com cremava l'església de Palafrugell, la guerra havia començat.

Jo sóc de la quinta del 37. Ens van convocar a Girona i d'allí ens van embarcar en un tren cap a València. Vaig ser afortunat, no vaig viure mai situacions extremadament perilloses. Estava a artilleria, a telèfons. Vam ser a Terol amb temperatures de -20°C. A alguns companys van haver d'amputar-los peus per congelació. Vam ser-hi pocs dies perquè ja havia començat la retirada.

Hi va haver soldats que no van suportar la pressió i es van quedar pel camí. D'altres es van passar voluntàriament a l'altre bàndol. Alguns es varen veure obligats a viure amagats pels boscos o en altres indrets que els garantís la seva supervivència.

La guerra ens va canviar la vida. Vam passar molta gana. Dos litres d'oli valien tant com el que guanyàvem treballant tota la setmana. Situacions absurdes, com que per tal de poder sobreviure les famílies venien els productes més bons que tenien a l'hort o al corral. Les capses de bròquil les venien, ells es menjaven les fulles, també aprofitaven

herbes que trobaven al bosc. Amb els diners que obtenien podien comprar pa, bé molt preuat en aquella època.

Aquest canvi va afectar també a la confiança que hi havia hagut entre els veïns, fet que va perdurar durant molts anys, i que difícilment s'esborra de la memòria.

Mateu Sais

Era molt petit. Tenia cinc anys quan va acabar la guerra. El pare era al camp de concentració d'Argelès, on va anar a parar després de la retirada. El van cridar per la seva quinta que devia ser del 27 o 28, les darreres que van anar al front. Els deien els de la "lleua del sac" perquè en incorporar-se tots portaven les seves pertinences en un sac.

A casa no ens va faltar mai el menjar, treballàvem la terra, teníem pa, vi, oli, patates... i podíem matar un conill sempre que ens fes falta, però hi va haver moltes famílies que ho van passar molt malament per la qüestió del menjar. Expliquen que un pagès que havia plantat patates, pocs dies després es va adonar que les hi havien desenterrat totes i se les havien endut. Abans de la guerra, les noies no volien ballar amb nois pagesos, perquè deien que feien pudor de vaca, però després, quan passaven gana... la sort que feia la noia que es podia casar amb un pagès.

D'aquell temps conservo dos records que no se m'esborraran mai de la memòria: Un, el retorn del meu pare de França, que va arribar de nit a casa, va trucar... Qui hi ha? En Pepito! Allò va ser l'alegria absoluta. L'altre record és trist: Era el dia de Reis de l'any 40. Una veïna ve a casa, em troba a mi i em diu: Hola Mateu, què t'han portat els Reis? Al moment vaig esclafir a plorar. No m'havien portat res. És clar, diu la dona, amb el teu pare lluny... El meu desconsol

va ser tan fort que no l'oblidaré mai.

Vaig anar a escola. Durant la guerra vam tenir el senyor Rius fins que el van cridar per anar al front. Després vam tenir el senyor Xulives que era de Palamós, però s'havia refugiat a can Torroella de Fitor i cada dia baixava a Mont-ras. Després va venir el senyor Àngel que vaig tenir fins als 15 anys quan vaig deixar l'escola per anar a treballar de paleta.

Jordi Vidal

Jo tenia nou anys quan va començar la guerra. Recordo que els primers dies va venir gent de Palafrugell per cremar l'església. Van anar traient tot el que hi havia a l'interior, imatges, quadres, el retaule de l'altar major, que era molt bonic, fins i tot els bancs i en van fer fogueres al davant i al darrere de l'església. Recordo la gran polseguera que es va produir quan van fer caure el retaule que havien lligat amb una corda. Després van baixar les campanes.

Aquells dies tot ens venia de nou. El meu pare portava la llet a Palafrugell, i el primer dia ja no el van deixar passar. A can Tarites va veure gent de Mont-ras amb escopetes i s'hi van fer barricades amb sacs de sorra que hi van portar. Quan al matí anava a can Burjats a portar la llet sempre en trobava tres o quatre amb escopeta. No passava res, però jo passava molta por.

En Camilo Corredor tenia molt ascendent sobre la gent; quan anava a can Tarites tothom se l'escoltava. Gràcies a ell, el comitè d'Orriols no va tenir ocasió d'actuar a Mont-ras. Els va plantar cara.

Un dia de bon matí vam anar a portar un cavall a Llofriu i vam trobar estirats a la font de Morena uns cossos de frares o capellans que el comitè d'Orriols havia assassinat. Aquest comitè era l'encarregat de fer la feina bruta a la província de Girona.

Molts joves de Mont-ras van haver d'anar a la guerra. D'altres es van amagar als boscos de Fitor per no anar-hi, i les famílies al vespre els portaven menjar.

El meu pare i el de can Roqué fugien cap a França, però els van agafar quan els faltaven 200 metres per arribar a la frontera.

A can Biel durant 15 o 20 dies s'hi va allotjar la plana major de les forces republicanes que hi havia en aquest sector.

Respecte dels refugiats, a totes les cases n'hi havia. Van venir del País Basc que, en acabar la guerra, la majoria van retornar als seus pobles d'on havien vingut. Molta gent fugia dels bombardejos de Palamós i es venien a refugiar a pagès perquè poc o molt encara hi havia menjar.

Per l'escassetat d'aigua van confiscar el pou de les mines i amb tubs de formigó van unir la mina Carmen amb el dipòsit de Palafrugell al Molí de Vent.

Maria Barceló i Clavaguera

La Maria Barceló era la filla petita de Can Pau al barri de la Ciutadella. Quan va esclatar la guerra tenia 27 anys i en feia 6 que s'havia casat amb en Juli Deulofeu. Vivien a Cal Mariner sota Cucala i tenien dues filles petites la Teresa de 5 anys i l'Enriqueta acabada de néixer feia uns mesos.

Els records de la guerra de la Maria, que ara és a punt de fer 102 anys, són encara molt clars. Recorda perfectament el dia que va esclatar, els primers trets i les primeres bombes i com la por es va instal·lar a la vida quotidiana. Ella en tenia pel seu germà Pere, que es va haver d'amagar, perquè alguns milicians el buscaven.

Explica que només van matar el capellà i que ho van fer a Torroella, de manera horrible a la porta del cementiri. Però que la vida a Mont-ras va ser força tranquil·la gràcies a en Camilo Corredor que va assumir la responsabilitat política i va foragitar els del Comitè d'Orriols, la colla de milicians que van cometre alguns assassinats a pobles de la comarca.

Diu que viure a pagès en temps de guerra fou una sort i una garantia per no passar gana. Des de cal Mariner feien arribar menjar a gent de Palafrugell. Recorda perfectament el pas dels soldats en retirada i com els empenava les cantimplors de vi i d'aigua, per fer el camí o com els

regalava conills i pollastres que la Perfecta, que era la mare de l'Eduard el nen refugiat que sempre tenien a casa, els cuinava.

Quan el seu home, amb en Lluïset de Can Masses, va anar cap al front, a Organyà a les terres de Lleida, els darrers mesos de la guerra la vida a Cal Mariner amb dues nenes va esdevenir més dura. Afortunadament això va durar poc i amb l'arribada dels nacionals, hi van haver més morts, (fins a 5 que cita un a un), però la gent del poble va passar plana molt ràpidament i la tranquil·litat, (forçada o no) es va tornar a instal·lar.

Ni tan sols en parlàvem de la guerra. Era la millor manera de passar plana.

Els noms de la guerra a Mont-ras:

<i>Víctima de la revolució</i>	<i>Edat</i>
Pere Ferrer Castanyer	Capellà 58
<i>Morts al front</i>	
Simó Angelats Oller	23
Miquel Català Fanals	31
Enric Mercadal Ferrer	19
Josep Moreno Polo	18
Salvador Moreno Polo	22
Millà Roquer Juscafresa	22
Ramon Morató Pagès	37
<i>Bomba abandonada</i>	
Florenci Català Aliu	13
Jaume Català Marquès	14
Emili Cornellà Vidal	13
Ignasi Larrañeta Lorenzo	11
<i>Represaliats pel franquisme</i>	
Emili Casadevall Carré	44
Josep Maria Castelló Font	41
Carles Puig Savalls	54
Pere Regalat Vidal Costa	31
Joan Massot Torrent	51

A més dels que hi van morir, hi va haver molts joves de Mont-ras que van anar a la guerra. Són aquests: Florenci Pedrosa, Luís Molinas, Jaume Massot, Camilo Rocas, Joan i Quim Planes, Enric Juscafresa, Joan Bonal, Joan Bofill, Epifanio i Josep Fuselles, Juli Deulofeu, Lluís Salabert, Esteve Jofra, Vicenç Martorell, Pere Regualta, Joan i Fernando Serra...

Podria ser que n'hi hagués algun altre que no hem sabut o no hem pogut localitzar. Si fos així, ens sabria greu.

Grup Mas de Torrent

servicios / services

Servicios del hogar
Mantenimiento de jardines y piscinas
Personal de limpieza
Lavandería

Servicios personales
Entrenador personal
Cursillos y clases particulares de tenis-pádel
Clases particulares de repaso
Asistencia a domicilio (gente mayor, bebés...)
Canguro
Servicios de masaje y estética

Servicio de Catering
Desayuno en casa
El chef en casa

Home service
Garden and Swimming Pool Maintenance
Cleaning Services
Laundry

Home personal service
Private Coach
Courses and private classes
in platform tennis or paddle for children
Private tuition for children
Help at home with the elderly, babies, etc.
Babysitting
Home Beauty Treatment

Catering services
Breakfast served at home
Chef in House

Grup Mas de Torrent

Plaça Major, 10 -17230 Torrent (Girona)
T. 972. 612.116 - M. 687 800 789
www.grupomasdetorrent.com - info@grupomasdetorrent.com

HISTÒRIA I PATRIMONI

MONT-RAS DURANT LA GUERRA CIVIL (1936-1939)

JOAN BADIA-HOMS I MERCÈ CATALÀ

Són moltes les conseqüències terribles d'aquells tres anys de guerra, a més de les morts que es varen produir al front.

La guerra es va iniciar al sud de la península. Per la situació geogràfica, a Mont-ras i a altres pobles veïns no hi va haver batalles ni enfrontaments bèl·lics importants. La gent del nostre territori va viure la retirada de l'exèrcit perdedor i l'entrada dels vencedors. Però malgrat que el front, on es lliuraven les batalles militars, era lluny, a tots els pobles hi havia seguidors de l'un i l'altre bàndol. Va ser una guerra entre veïns i coneguts, sovint entre membres d'una mateixa família, seguida per una llarga postguerra amb la difícil, a voltes tràgica, convivència entre vencedors i vençuts.

La majoria dels habitants de Mont-ras, alguns dels quals ara ens brinden els seus records personals, es van trobar atrapats en un gravíssim conflicte social de convivència. Després d'aquells tres anys de guerra van venir els quaranta anys de dictadura militar que han marcat una gran part de la seva vida de manera inesborrable.

Avui, setanta anys després de l'acabament de la guerra, en els seus testimonis s'hi entreveu un pacte no escrit, que inconscientment tots compleixen. A tot el país, les famílies van posar una mena de cortina a la memòria per no mirar enrere i poder tirar endavant. Sempre parlen amb certa ambigüitat del que realment va passar a Mont-ras, quasi no diuen noms, parlen de forma genèrica dels uns i dels altres, quan a la retina de tots ben segur que hi ha les cares amb noms i cognoms ben coneguts.

Tot això ens fa pensar que el que van viure i veure durant la Guerra Civil va ser molt més dur del que estan disposats a explicar. Uns fets i unes circumstàncies que els han marcat

tota la vida, des de la infància a la vellesa.

La memòria no és el mateix que la història. Dins de la memòria, paradoxalment, sovint hi té un pes important l'oblit, un oblit de vegades interessat, que ha estat dirigit o promogut pels vencedors. Però també, sovint, un oblit involuntari, fruit dels temors i de les angoixes viscudes. En aquest sentit, ens quedariem amb unes frases d'una de les persones enquestades, que defineixen molt bé el que comentem: "...amb l'arribada dels nacionals hi va haver més morts, però la gent del poble va passar plana molt ràpidament i la tranquil·litat (forçada o no) es va tornar a instal·lar. Ni tan sols en parlàvem de la guerra. Era la millor manera de passar plana".

Cal no oblidar que acabada la guerra es va instaurar la dictadura franquista que va durar quaranta anys, un sistema autoritari que va acabar amb el govern de la Generalitat de Catalunya, va abolir la democràcia i va prohibir l'ús de la llengua catalana. Les dones i els homes de Mont-ras que ens ofereixen els seus testimonis havien començat a anar a l'escola en un règim de llibertats i una escolarització en català. Després de la guerra, els que van continuar a l'escola ho van fer parlant i estudiant en castellà i obligats a cantar el "Cara al sol" cada matí. A part de l'escola, el nou règim dominava tots els estaments, l'Església, els ajuntaments, el poder judicial i el militar, les relacions laborals, les activitats culturals... Tota la societat va quedar sotmesa a les premisses de la dictadura i va ser víctima d'una total repressió sobre qualsevol intent d'aconseguir una mínima llibertat.

Recordem que els nostres testimonis no van poder votar democràticament fins el desembre de 1976 en el referèndum que plantejava l'aprovació de la llei per a la reforma política.

C/Mas Resplandis, 7
Esclanyà (Girona)

jabonester@xarxacontrol.es

T. 972 612 426 - F. 972 612 462

JOAN GRAÑÉN

Fotografia Xavier Grañén

La Rosa té un parlar molt agradable de sentir, dóna la impressió que és optimista i comunicativa. Contràriament, la veu del seu fill, Ramiro, és greu, a vegades fosca i ronca, però també amable. La Rosa diu que és una de les tres dones vives de més de vuitanta-cinc anys, nascudes a Mont-ras, que no n'han marxat mai. Les altres dues són la Maria Barceló de cal Mariner i la Pilar Ferrer de can Tuixa. En aquells anys ja tan llunyans, tant la Rosa com en Ramiro diuen que a Mont-ras es coneixia tothom i tothom sabia el nom i el motiu de les cases on vivia cada família. La Rosa és filla de can Serra, i allí s'hi va casar el 9 de març de l'any 1944. Més endavant van anar a viure a can Serrabella on encara no hi havia la torre, que la hi van construir en època posterior. En Ramiro diu que ell és besnét, nét i fill de mont-rasencs i, per a ell, això és un honor que poques persones poden tenir. I parlant de la gent de Mont-ras, diu que a Palafrugell hi havia un escriptor (Guelliguer?) que deia: Mont-ras, terra de passions ardentes. Per què ho devia dir?

Quins són els records de la seva infantesa?

Jugava amb les amigues. Anava a l'escola. Primer a can Gorgoll, després a les escoles noves. En una fotografia que publicàveu a la revista de la Festa Major de l'any passat sobre la inauguració de les escoles, hi ha unes nenes petites al davant de tot el grup, una d'elles sóc jo. En aquell temps, a escola, si no hi anaves, ningú no et deia res, però vaig anar-hi dels quatre fins als tretze anys.

I de la seva joventut? Com passaven les festes? Com es divertien?

Una colla de noies cantàvem a l'església. Ens dirigia en Josep Gironès del mas Forner. I els diumenges i festes anàvem a Palafrugell a ballar a la Punxa i al cine.

I la resta de la setmana, què feia?

Ajudar a les feines de la casa, anava al bosc a buscar

llenya, i ja de molt petita a vendre a la plaça, i principalment fent jornals treballant al camp de moltes cases de pagès: can Vidal, can Gorgoll, mas Forner... En alguna casa d'aquestes, esporàdicament també hi havia servit. De passada recorda que per planxar ho feien escalfant la planxa de ferro sobre les brases.

Aquí hi entra en Ramiro per remarcar que només la seva família sap el molt que ha treballat la seva mare. Conta que un dia va a anar a mercat a La Bisbal a vendre conills i pollastres i a la tornada ell ja l'esperava a la parada de la Sarfa amb un cistell de bolets, que la seva mare va anar a vendre a Palamós. I a la tarda d'aquell mateix dia la seva mare va anar a bosc a caçar un altre cistell de bolets que al vespre va portar a Palafrugell on ja els tenia compromesos.

La Rosa havia estat molt caminadora. Fins pocs dies abans del Nadal darrer, cada dia, o gairebé, anava caminant a comprar a Palafrugell. Després d'una caiguda

que va tenir ha hagut de reprimir un xic les seves caminades.

Qui li va encomanar l'afició al bosc?

Jo hi acompanyava la meua mare, que no va anar mai sola a bosc. Els bolets abans no calia apartar-se massa de casa per trobar-ne, no anàvem mai més lluny de la bassa d'en Vidal o de la Font del Rei. Ara, aquí a la vora, és més difícil trobar-ne, però encara se'n fan molts sobretot en indrets propers a Fitor.

En Ramiro diu que no fa pas massa temps, el seu pare i ell anaven a caçar bolets i el pare en tornava amb un cistell ple amb més de vint quilos i ell amb un altre de més petit que en portava deu.

Fa uns cinc anys va trobar un enorme erol d'ous de reig i rejos que, collits, van pesar més de 10 quilos.

Van passar gana en algun moment de la guerra?

No, ni amb la guerra ni després de la guerra, perquè teníem el que collíem dels nostres camps que treballàvem i de les bèsties del corral.

Té algun record de la guerra?

Sí, un de gens agradable. El meu germà en va tornar amb una mà esguerrada, que l'hi van fer volent parar el cop d'una baioneta. El que havia de ser el meu marit també hi va haver d'anar.

I de les bombes que van caure a Cucala?

En Ramiro conta que el seu besavi amb el seu cunyat, estaven fent rabasses a Cucala mentre estaven bombardejant Palamós quan, de sobte, els va caure una bomba ben a prop, i l'explosió que va produir els va fer fugir corre que corre.

Què en recorda de les famílies de refugiats?

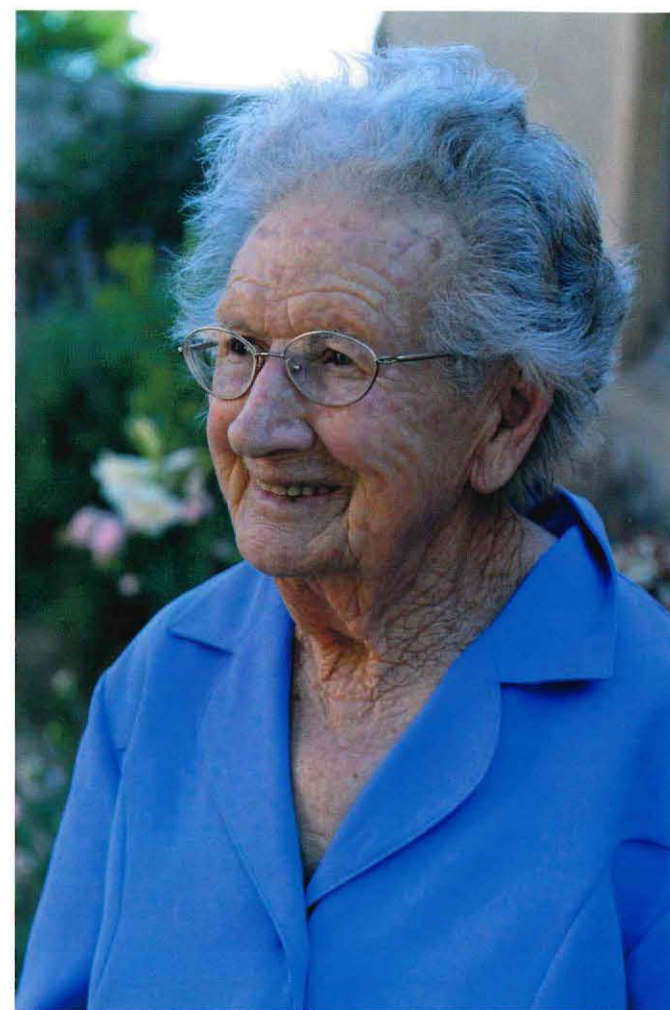
Sí, en van venir moltes. Nosaltres vam acollir una nena que es deia Pepita i la seva mare va ser acollida per ca l'Oliu. Venien del País Basc.

Devia ser l'Ajuntament, però com els repartien?

Molt senzill: van reunir-los tots al Molí i allí tothom qui hi estava interessat va poder anar-hi i el nen o nena o persona gran que els semblava més afí se n'anava amb la família que l'havia adoptat.

Parlem ara del seu marit, en Lluís Molinas. On va néixer?

Va néixer a can Ponç, que era el nom de pila del seu avi, en la casa del carrer de Vall-llobrega on ara hi viu la família Soler Roig. Va quedar orfe de mare de molt petit

i vivia amb el pare, el germà i els avis.

Com el va conèixer?

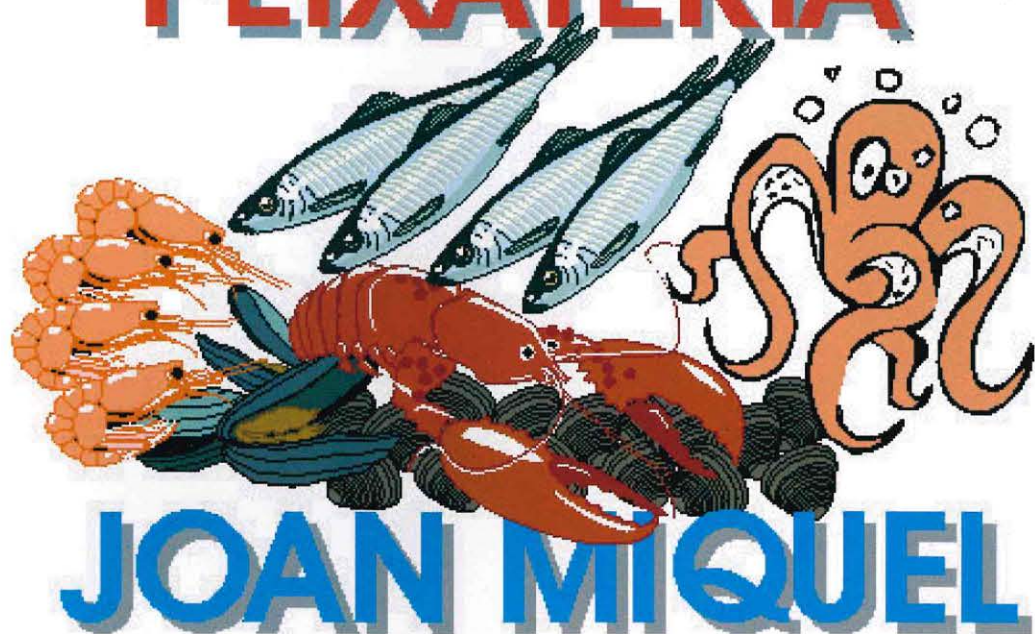
Un dia vam assistir en una festa que hi érem, entre d'altres, les nostres dues famílies i es veu que va beure un xic massa i es va marejar. Jo li vaig deixar un mocador i pocs dies després va venir a casa a tornar-me'l. Un altre dia, que plovia i jo no portava paraigua vaig trobar els dos germans que em van acompanyar a casa. Però a mi en Lluís no m'agradava perquè no sabia ballar i jo el feia passar amb raons, encara que al final ens vam casar.

De què treballava?

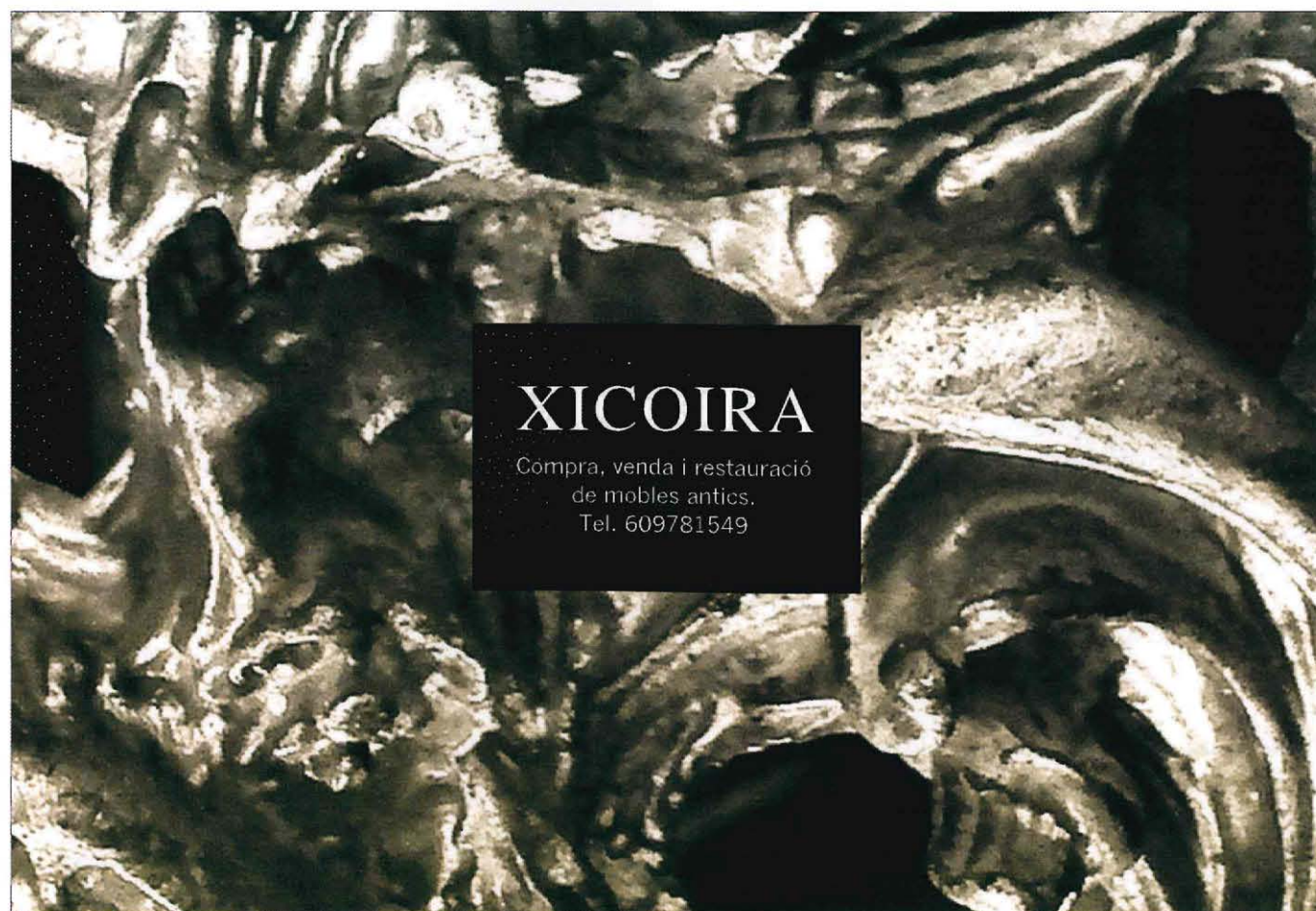
Era fuster i, en casar-nos, vam viure una temporada a can Serra on tenia un petit taller. I després de passar per can Serrabella vam venir en aquesta casa, on també tenia el taller. Però d'afició era tallista de baix relleu feina per a la qual tenia una paciència infinita.

La vivenda està plena de talles que donen testimoni de la qualitat artística dels seus treballs. En Ramiro va adquirir també aquesta afició, però en morir el pare la va perdre del tot i l'obra ha quedat sense continuïtat.

PEIXATERIA

JOAN MIQUEL
 Mercat Municipal de Palafrugell
 Tot tipus de peix de la costa i marisc per encàrrec
 Telf: 686.41.53.97

XICOIRA

Compra, venda i restauració
 de mobles antics.
 Tel. 609781549

SALUT HOMEOPATIA

Dr. GUSTAVO D. EGÜES. Metge pediatre i homeòpata

UN XIC D'HISTÒRIA

El creador de l'homeopatia va ésser el doctor Christian Friedrich Samuel Hahnemann, que va néixer a Meissen l'any 1755. Va publicar el 1810 a Alemanya el seu llibre fonamental "Organon de l'art de curar" "La teoria homeopàtica". Aquesta teoria està fonamentada sobre la llei dels similars, és a dir, que per eliminar una malaltia cal utilitzar una substància capaç de provocar la mateixa malaltia en una persona sana, però en dosis infinitament petites, per tal d'evitar una intoxicació. L'homeopatia fa servir substàncies a dosis infinitesimals que no tenen efectes secundaris i té en compte no solament el símptoma del pacient, sinó també la seva manera de viure.

QUÈ ÉS L'HOMÉOPATIA?

L'homeopatia és una terapèutica basada en reconèixer la capacitat innata de l'organisme per mantenir-se en equilibri, gràcies a la força vital que regula les nostres funcions i reacciona de manera automàtica davant de les agresions externes, amb l'objectiu de recobrar la salut. El medicament homeopàtic intervé en aquest esforç natural de l'organisme, estimulants les reaccions defensives del sistema immunitari i de regulació nerviosa. Actua a favor del cos, mai en contra dels símptomes, ordenant i accelerant el procés curatiu del propi ser viu.

QUIN ÉS EL CAMP D'ACCIÓ DE L'HOMÉOPATIA?

1. En les malalties cròniques.
2. En les malalties agudes.
3. En la prevenció de recaigudes i recurrències de patologies.
4. En primers auxilis.

TÉ EFECTES SECUNDARIS O CONTRAINDICACIONS?

El medicament homeopàtic, en actuar a nivell dinàmic, amb dosis infinitesimals, no produeix efectes secundaris ni tòxics i és compatible amb l'administració de medicaments tradicionals i exempts de contraindicacions.

Embarassades i lactants es poden medicar sense cap inconvenient.

CARACTERÍSTIQUES DELS REMEIS HOMEOPÀTICS

1. Provenen del regne animal, vegetal i mineral.
2. Augmenten les defenses d'immunoestimulació.
3. Equilibren les funcions orgàniques, amb

l'objectiu de restablir l'homeostasis.

4. Absència de toxicitat.

5. Economia.

6. Estimulen i harmonitzen l'organisme per aconseguir la millora i/o curació en profunditat.

LÍMITS DE L'HOMÉOPATIA

Els que determina la pròpia patologia del malalt, segons el criteri del metge homeòpata. Per això és fonamental la pràctica de l'homeopatia en mans de metges, puix que la medicina és sempre la mateixa, allò que canvia és la forma d'enfocar el malalt i la terapèutica utilitzada.

El sentit comú sumat al coneixement mèdic i homeopàtic, permeten valorar amb claredat i distingir quines patologies treuen millor benefici i més ràpidament dels diferents mètodes terapèutics existents.

La meua experiència com a pediatre i homeòpata em confirma que l'evidència empírica de la millora clínica no substitueix el mètode científic, però la negació a priori del tractament homeopàtic és desapropiar una eina molt valuosa.

CONSELLS PRÀCTICS PER A PETITS ACCIDENTS DOMÈSTICS

DRA. ANNA BOSCH

El bon temps, l'estiu, és ideal per fer vida a l'aire lliure. Sortir, fer excursions curtes o llargues, viatges propers o llunyans. Les vacances, si se'n fan, s'han d'aprofitar, però a més a més de disfrutar tant com es pugui el moment, cal que estiguem preparats per resoldre d'una manera pràctica i senzilla els petits accidents domèstics que d'aquestes activitats se'n puguin derivar.

Començarem per tenir una bona farmaciola a casa. Hi ha qui diu que amb aspirines i quatre tirites ja n'hi ha prou, però nosaltres serem més previsors. Necessitarem material per a cures i alguns medicaments bàsics. Guardar-la en un lloc sec i fresc i revisar-la de tant en tant per reposar el que hi falti i retirar el material i/o medicaments caducats. Recordeu que els medicaments no es poden llençar a les escombraries, doncs són molt contaminants i precisen una destrucció selectiva; per tant els podeu dur a les farmàcies o als Centres de Salut. La farmaciola s'ha de mantenir lluny de l'abast dels petits de la casa. Hi tindrem:

Llistat de telèfons d'emergències.

Tisores, pinces, termòmetre (els de mercuri estan prohibits).

Guants d'un sol ús.

Bosses de gel (per a les contusions).

Material de cures: gases estèrils, benes elàstiques, benes normals, tirites, esparadrap...

Antisèptics tipus povidona iodada (iode).

Ampolletes individuals de sèrum fisiològic.

Cremes per a les contusions.

Cremes amb cortisona per a picades i al·lèrgies.

Cremes hidratants amb antibiòtic, tipus Silvederma, per a cremades.

Analgèsics: aspirina i/o paracetamol.

Antiinflamatoris: ibuprofè i/o diclofenaco (Voltaren).

Això és un llistat resumit, però no oblideu que en cas de dubte i/o lesions que no vegeu clares cal anar a un Centre de Salut.

Si hem d'anar de viatge, adequarem la nostra farmaciola al tipus de viatge, a la seva durada i al nostre propi estat de salut. És molt diferent si us prepareu per fer un viatge llarg a un país llunyà i amb poques condicions sanitàries o bé un viatge a un país semblant al nostre.

Portarem un mínim material de cures:

Antisèptics tipus povidona iodada (iode).

Ampolletes individuals de sèrum fisiològic i, si convé, algun col·liri.

Analgèsics, antiinflamatoris.

Antidiarreics com loperamida (Fortasec), difenoxilat...

Laxants: supositoris de glicerina o Micralax.

Antihistamínics/Antial·lèrgics.

Antiàcid per a les gastritis (en canviar d'hàbits alimentaris, ja se sap...)

Antibiòtic tipus (amoxicilina+ àc. clavulàmic) o ciprofloxacino.

Repel·lents de mosquits i altres insectes, que continguin > del 35% de DEET (Relec, Autan Activo, Mosi-Guard)

Pomada antibiòtica (Plasimine, Fucidine...)

Pomada antipruriginosa (loció de calamina, amoníac).

Altres recomanacions:

No us oblideu de protegir-vos del sol, amb ulleres de vidres foscos, cremes protectores, barrets.

La roba, còmoda i fresca, i millor si és de fibres naturals i de color clar. Portar també alguna camisa de màniga llarga i pantalons llargs, van molt bé per prevenir cremades i picades (sobretot al capvespre, que és quan piquen més els mosquits).

Calçat adequat i sabates de bany per a les dutxes, així prevenim els fongs.

Recordeu d'hidratar-vos bevent força líquids, sobretot si el país es calorós, el te és una bona opció en aquests casos, i si les condicions sanitàries no són òptimes, evitar glaçons i amanides.

També podeu dur sals de rehidratació oral per hidratar-vos en cas de diarrea.

Una fórmula senzilla i pràctica d'hidratació és: per un litre d'aigua, el suc de dues llimones, mitja culleradeta (de les de café) de sal, mitja culleradeta de bicarbonat i una o dues cullerades soperes de sucre.

S'ha d'anar ben vacunat, sobretot del tètanus. Si preciseu vacunes específiques per al país de destí, us podeu dirigir a la Unitat de Vacunes Internacionals situada a l'Hospital Santa Caterina de Salt.

No oblideu portar la documentació sanitària adequada per si teniu algun problema de salut:

La Targeta Sanitària, només serveix a Catalunya. La Cartilla de la Seguretat Social, serveix a la resta d'Espanya. El Document E-111, ara substituït per la Targeta Sanitària Europea, dona cobertura sanitària en la majoria de països europeus. S'expedeix al moment a les oficines de l'INSS. (Institut Nacional de la Seguretat Social), aportant el DNI i la Cartilla de la Seguretat Social. Els més propers són els de Sant Feliu de Guíxols i La Bisbal.

Assegurança mèdica privada.

Si el viatge és llarg i viatgeu en un espai reduït, intenteu aixecar-vos i caminar uns minuts cada hora o fer exercicis amb les cames per evitar les trombosis. Uns mitjons elàstics i/o mitges elàstiques us poden ajudar.

Ara que ja ho tenim tot ben preparat i la teoria apresada, hem de saber com actuar en cas de:

Accident de trànsit

Trucar als serveis d'emergències: 112 per a Europa. 061 a Catalunya. No tocar l'accidentat, però sí tapar-lo per evitar la hipotèrmia i donar-li confort. No treure'ls el casc als motoristes.

Cops i contusions

Si no hi ha ferida i són lleus, posar-hi fred per reduir la inflamació i evitar l'hematoma. Els esguinços de turmell també milloren amb fred i repòs articular.

Ferides obertes

Netejar rentant la ferida amb aigua i sabó. Desinfectar amb un antisèptic tipus iode i tapar amb gases estèrils per evitar la infecció.

Si la ferida sagna molt, fer compressió local una bona estona i, si es pot, aixecar l'extremitat afectada. Si hi ha algun objecte clavat a la ferida (vidre, estella, etc.) no tocar-lo i anar a un Centre de Salut.

Epistaxis. Sagnat pel nas

Acotar el cap. Pressionar el nas a la zona mitja, fent pinça amb els dits uns quants minuts (per donar temps a

que la sang coaguli i deixi de sagnar). Després es pot fer un taponament amb gases estèrils.

Cremades

Si són petites cremades domèstiques, refredar la zona afectada posant-la sota una aixeta d'aigua freda durant uns 5-10 minuts.

Després netejar la zona afectada amb aigua i sabó líquid suau, curar-la amb alguna crema hidratant antibiòtica i tapar-la amb gases estèrils per evitar infeccions.

Aneu amb compte amb les cremades produïdes pels tubs d'escapament de les motos (solen ser profundes i s'infecten amb facilitat).

Si la cremada ha fet butllofes, no rebentar-les. Cal material estèril per manipular-les i millor fer-ho en un Centre de Salut.

Si la cremada és produïda per líquids corrosius, anar a un Centre de Salut.

Si es crema el cos d'una persona, apagar el foc amb mantes o roba no inflamable, mai amb aigua. No convé treure la roba enganxada al cos (ens podríem endur la pell), tapar-lo amb roba neta i trasllat urgent a un Centre de Salut.

Cremades solars

El més important és evitar-les, per tant hem de saber com protegir-nos del sol. El millor es prendre'l durant les hores en què el sol és més suau, és a dir, abans de les 12 del migdia i després de les 5 de la tarda. Utilitzar cremes protectores adequades i resistents a l'aigua, sense oblidar les orelles, les parpelles i els llavis. Si teniu la pell molt blanca, millor utilitzar-les amb factor de protecció de 30 o més i si la vostra pell es més morena, mai menys de 15. La posarem una mitja hora abans de prendre el sol i després de cada bany i cada dues hores. Sempre és millor que la renovem cada temporada.

Les colònies i els perfums, poden ocasionar taques a la pell quan es pren el sol.

Protegir-nos amb roba adequada, para-sols, ulleres. Després de prendre el sol, cal hidratar molt bé la pell.

Si no seguim aquests consells i ens cremem, però només hi ha vermellor i coïssor a la pell (cremada de primer grau) cal hidratar la pell molt sovint i/o crema amb corticoides. Si les cremades són extenses, més profundes o apareixen butllofes, cal anar a un Centre de Salut.

Lesions oculars

Sempre que qualsevol cos estrany o líquid irritant us entri a l'ull (llexiu, etc.) d'entrada convé rentar-lo amb molta aigua o amb sèrum fisiològic. Mai fregar, ni rascar, doncs si hi ha lesió, la podem fer més gran.

FIRST AID
ERSTE HILFE
EMPRIM AGID
PRIMERA CURA
PRIMO SOCCORSO
PREMIER SECOURS

PICADES DE:

Medusa

En tocar la medusa es disparen unes punxes que fan una petita ferida per on s' inocula una substància urticant a través d'un filament. Primer, i si n'hi ha, cal treure les restes dels tentacles adherides a la pell amb aigua de mar, mai amb aigua dolça. Després aplicar-hi fred durant uns 15 minuts. Una bossa de glaçons pot anar bé, però mai el gel directe a la pell.

No fregueu la zona de la picada.

Abelles, vespes i abellots:

Les abelles deixen l'agulló clavat; cal mirar d'extreure'l. Les vespes i abellots no.

Aplicar fred o amoníac a la zona de la picada. Les picades d'abelles poden produir un xoc anafilàctic. En cas de dubte consultar en un servei de salut.

Aranyes:

No n'hi ha de verinoses al nostre medi, per tant les seves picades no són greus. Hi ha, entre d'altres, la viuda negra ibèrica i l'aranya bruna. Netejar la picada amb aigua i sabó. S'hi pot aplicar gel i antisèptics.

Aranyes de mar i escòrpores (rascasses):

La punxada és molt dolorosa i a vegades es precis aneste-

siar la zona. Donat que la toxina que inocula es termolàbil (es destrueix amb l'escalfor) convé posar a la zona afectada aigua ben calenta una bona estona. La millora està garantida.

Serps:

En el nostre medi no hi ha serps verinoses ni mortals. Només la mossegada d' escurçó (petita víbora) pot donar reaccions locals més o menys importants.

Cal netejar bé la ferida amb aigua i sabó. Immobilitzar si es pot la zona de la mossegada. S'hi pot aplicar fred. En cas de dubte, consultar els serveis de salut. No s'ha de succionar mai el verí amb la boca, ni fer incisions al voltant de la ferida.

Eriçons:

El més important és evitar-ne les punxades utilitzant sabates adequades per caminar per les roques. Si les punxes clavades molesten molt, és millor extreure-les.

Paparres:

No arrencar-les fent força, doncs deixarien la trompa clavada a la pell. Fer-ho amb unes pinces.

És millor utilitzar vaselina per ofegar-la i així podrà sortir millor. Hi ha qui fa servir oli. Donat que poden transmetre malalties infeccioses, el millor és consultar els serveis de salut.

Ara ja podem dir que estem una mica més preparats amb aquests quatre consells i una bona farmaciola per encarar qualsevol petit accident domèstic.

Bon estiu i bones vacances.

ADRECES D'INTERÈS

Telèfons d'emergències: 112 a Europa. 061 a Catalunya.

Unitat de Vacunes Internacionals:
Hospital de Santa Caterina.

Parc Hospitalari Martí i Julià. c/ Dr Castany s/n Salt.
Telèfon: 972.182600

INSS

La Bisbal: c/ Prat de la Riba, 25 . Telèfon: 972.640086
Sant Feliu de Guixols: c/ Major, 10-12. Telèfon: 972.320144

CENTRES DE SALUT

CAP Palamós: c/ Hospital 17-19 Edifici Fleming . Telèfon: 972.600616

CAP Palafrugell: c/ Angel Guimerà, 6 . Telèfon: 972.610607.

EL MOSQUIT TIGRE

ADORACIÓN MORÁN. Farmacèutica comunitària

Mesura 5 mil·límetres, és de color negre amb ratlles blanques i està dotat d'unes llargues potes. Viu en zones on hi ha aigua. A diferència del seu cosí, el mosquit comú, pica només de dia i el seu agulló pot traspasar la roba. Malgrat que el seu hàbitat és l'Àsia, fa un any va arribar a Catalunya i amenaça d'estendre's a tot Espanya. No se sap ben bé com ens va arribar. S'especula que va ser d'Itàlia amb el transport de pneumàtics usats, un hàbitat ideal, ja que en ells s'acumula matèria vegetal en descomposició i aigua. Apareix indistintament en medis rurals i urbans, sempre que trobi abeuradors, atuells amb aigua abandonats, o zones ombrívols on s'hagi pogut acumular aigua de pluja o de regar. Pon entre 40 i 80 ous en qualsevol lloc amb aigua i és en aquest medi on es desenvolupen les fases de larva i pupa fins que es transformen en adults. Donat que el seu vol no és de més de 150 metres, cal llençar lluny del lloc on ha nascut, pots, llaunes i gerros on es pugui acumular aigua. És una manera eficaç de controlar-los.

La principal diferència d'aquest insecte amb el mosquit comú és que només vola i ataca les seves víctimes durant el dia. De nit es refugia en la vegetació. És gairebé impossible evitar les seves picades que solen ser en les extremitats inferiors. Són molt "agressives i persistents" i provoquen dolors molt forts, inflamacions i reaccions al·lèrgiques. El risc més important és que aquests insectes poden convertir-se en portadors del dengue i la febre groga, alhora que també pot transmetre malalties víriques als animals.

A Espanya viuen diverses espècies de mosquits que tenen costums semblants als del mosquit tigre, per això Eritja recomana que, en cas de dubte, se'n recullin exemplars i s'enviïn en un recipient sense alcohol ni altres conservants al Servei de Control de Mosquits del Baix Llobregat o al Laboratorio de Etnología de Majadahonda (Madrid). En la majoria de casos, les picades poden ser tractades a casa, però en d'altres poden sorgir reaccions al·lèrgiques greus com l'anafilàxia que requereix atenció mèdica urgent. Les reaccions severes poden afectar tot el cos i actuar molt ràpidament, en pocs minuts, i de no tractar-se amb urgència fins i tot podrien esdevenir mortals. En el cas que una persona amb picada de mosquit presenti problemes en respirar o caigui en estat de xoc, s'ha de trucar immediatament al telèfon 112.

Si es donés el cas d'una mossegada d'insecte o d'aranya, cal portar l'animal per tal que sigui identificat.

Síntomes

Els símptomes que no impliquen una urgència varien segons el tipus d'insecte i la persona. La majoria dels afectats experimenten:

- 1-Dolor localitzat
- 2-Envermelliment
- 3-Inflor o picantor
- 4- O sensació de cremor, embalbiment o formigueig.

Primers auxilis. Per a emergències (reaccions severes):

- 1-Examinar les vies respiratòries i la respiració de la víctima. Si cal, trucar al 112 i iniciar respiració boca a boca i RCP.
- 2-Confortar la víctima tractant de mantenir-la calmada.
- 3-Treure-li els anells i coses que puguin cenyir, degut a que l'àrea afectada es pot inflar.
- 4-Utilitzar l'estoig d'epinefrina (Epi-Pen) de la víctima o qualsevol altre article farmaciola de primers auxilis.
- 5-No deixar sola la víctima fins que arribi l'assistència mèdica.

Mesures generals per a la majoria de mossegades i picades:

- 1-Treure l'agulló, si n'hi ha, rasant amb una targeta de crèdit o algun altre objecte de vora recta. No utilitzar pinces, ja que podrien prémer el sac de verí i augmentar la quantitat de verí alliberat.
- 2-Rentar molt bé amb aigua i sabó l'àrea afectada.
- 3-Cobrir la zona de la picada amb una bossa de gel (mai amb gel directament) durant 10 minuts, retirar-la uns

altres 10 minuts i repetir l'operació.

4-Si cal, prendre un antihistamínic o aplicar cremes que redueixin la picor.

5-Mantenir la víctima en observació durant alguns dies, per assegurar-se que no presenta senyals d'infecció (amb augment d'envermelliment, inflor o dolor).

NO S'HAN d'administrar estimulants ni qualsevol medicament per reduir el dolor a la víctima, sense la pertinent prescripció mèdica.

NO S'HAN d'aplicar torniquets.

Si cal cercar assistència mèdica d'emergència.

Trucar al telèfon 112 si la víctima té una reacció severa tal com:

- Dificultat per respirar
- Respiració trencada o sibilant
- Inflor en qualsevol indret de la cara
- Sensació d'opressió al coll

·Sensació de debilitat

·Coloració blavosa.

PREVENCIÓ

- Evitar provocar els insectes.
- Evitar els moviments ràpids i sobtats a la vora de ruscos i nius d'insectes.
- Evitar usar perfums i roba amb figures florals o fosques.
- Utilitzar repel·lents d'insectes i roba protectora
- Ser prudent en menjar en espais oberts, especialment amb les begudes dolces o en àrees a prop de col·lectors d'escombraries que sovint atreuen les abelles.
- Aquelles persones al·lèrgiques a picades o mossegades d'insectes, cal que portin una farmaciola d'emergència amb epinefrina (que necessita recepta mèdica). Els amics i familiars cal que aprenguin a utilitzar-la en el cas d'una reacció. Així mateix han de portar posat un braçalet d'identificació mèdica.

BUTACA

LITERATURA DE POSTGUERRA

SUE CAAMAÑO

Els escriptors de la diàspora

Darrers dies de gener, 1939. Cau Barcelona, i poc després, tota Catalunya era ocupada. Victòria del bàndol franquista i final de la guerra civil. Començava la repressió cultural més directa i salvatge del feixisme: assassinat i empresonament de persones significades o no políticament durant la República, anul·lació de l'Estatut i de totes les institucions catalanes, prohibició de l'ensenyament en català, clausura dels mitjans de comunicació catalans: revistes, diaris, ràdio, editorials, i de tots els símbols catalans... La constant del franquisme va ser la desconfiança vers amplis sectors de la població, l'assetjament i la depuració de tot allò que li era estrany, diferent.

Gairebé 500.000 refugiats espanyols, i entre ells, intel·lectuals, escriptors, perseguits per les legions franquistes, travessen la frontera amb l'esperança de trobar una França acollidora i solidària. Res, però, més lluny del que es pensaven. Dies d'espera i dubte fins que la frontera s'obri a tots els refugiats que anaven sent evacuats de manera totalment improvisada cap a camps encara inexistents: Argelers, Sant Cebrià, Barcarès,...

Mentre, Europa es prepara per a la Segona Guerra Mundial. Els refugiats volien creure que l'exili duraria poc, que a la fi de la guerra, la caiguda d'Hitler comportaria també la caiguda de Franco, però això tampoc no va anar així. L'exili es perpetua. Començà llavors la diàspora que portaria els escriptors catalans a diversos països d'Europa i d'Amèrica, principalment a Mèxic i a Xile.

En aquest article, conscients de les mancances que qualsevol criteri classificador tindria, hem seguit la iniciativa de Julià Guillamon, que en la seva antologia "Narrativa catalana de l'exili", selecciona uns autors que, a partir dels seus textos, li permeten oferir una història de l'exili a la manera d'una ficció documental: la caiguda de Barcelona, l'estada als camps de França, el desengany davant la no condemna dels aliats al règim franquista, i la necessitat de perpetuar l'exili marxant cap altres països, de vegades definitivament, per tal de no ser deportats.

AGUSTÍ BARTRA

Els seus primers llibres són el recull de contes "L'oasi perdut" (1937) i el llibre de poemes "Cant corporal" (1938). S'exilià a principis del 1939: passà per diversos camps de refugiats abans d'arribar a París, on conegué l'escriptora Anna Murià, també exiliada, amb qui es casaria. L'any 1940 embarcaren cap a Mèxic fins que retornaren definitivament a Catalunya l'any 1970.

Fou un dels fundadors de la revista "Lletres" (1944-47), que es publicà a Mèxic. La seva poesia rep un impuls decisiu de les experiències personals i col·lectives viscudes durant la guerra i l'exili. Les seves obres en prosa, entre les quals destaquem "Crist de 200.000 braços", situada al camp de concentració d'Argelers, han estat traduïdes

en bona part al castellà i algunes a l'anglès, al francès, al portuguès i a l'italià.

MERCÈ RODOREDÀ

Va formar part del grup d'escriptors de la Institució de les Lletres catalanes acollits al castell de Roissy-en-Brie, prop de París. El 1954, escriu "Vint-i-dos contes" (1958), els més destacats: "Cop de Lluna", "Orleans, 3 quilòmetres" i "Nit i boira", que evoquen l'exili francès.

És a finals de la dècada dels setanta que torna a Catalunya i publica "Mirall trencat" (1974), acabada a Romanyà de la Selva. El 1980 apareixen "Viatges i flors" i "Quanta guerra" i el 1986 "La mort i la primavera", novel·la inacabada i la seva obra pòstuma.

Distribuidors de:

Tel.: 972.30.35.38
Fax: 972.30.23.38
protelec@protelec.es
www.protelec.es

Amb la col·laboració de:

Tel.: 600.55.35.55
e-mail: prosat@telefonica.es

Mercè Rodoreda. Arxiu wikicommons

VICENÇ RIERA LLORCA

"L'home que més esforç ha fet per explicar-nos l'exili". Jordi Castellanos, en *El País* (16/05/91)

Exiliat a Mèxic en acabar la guerra civil, és autor de diverses novel·les que donen testimoni tant de la vida catalana durant la República i la guerra civil, com dels problemes dels exiliats catalans: "Tots tres surten per l'Ozama" (1946), "Roda de malcontents" (1968), "Amb permís de l'enterraments" (1970), "Canvi de via" (1976), "Això aviat farà figa" (1984) i "Tira cap on puguis" (1985). El 1979 va publicar el volum de memòries "El meu pas del temps".

A Mèxic va fundar i dirigir "Pont Blau", una de les revistes de més prestigi que pretenia, com el seu nom indica, establir un pont de comunicació i intercanvi literari entre Catalunya i l'exili. Va tornar a Barcelona el 1969, encara en ple franquisme.

PERE CALDERS

Exiliat a Mèxic durant vint-i-tres anys, va coincidir amb el seu cunyat, l'escriptor Avel·lí Artís-Gener (Tísner). A Mèxic va escriure els que han estat considerats els seus millors texts, com els contes "Cròniques de la veritat oculta" (1955) i "Gent de l'alta vall" (1957), i la novel·la "Ronda naval sota la boira" (1966). El 1962 va tornar a Catalunya i va escriure "L'ombra de l'atzavara" (1964), amb la que va guanyar el Premi Sant Jordi.

AVEL·LÍ ARTÍS-GENER (TÍSNER)

Va lluitar en primera línia d'avantguarda en la Guerra Civil com a oficial de l'Estat Major. El 1939, després d'una curta estada a França, va aconseguir marxar cap a Mèxic, on viuria tot el seu exili fins el 1965, any en què tornaria a Barcelona, integrant-se de ple en la vida cultural i política. Entre la seva obra destaquem, "556 Brigada Mixta", crònica autobiogràfica sobre la guerra civil, narrada des del punt de vista d'un soldat anònim que ens explica la seva vida diària al front. La vàlua d'aquesta obra resideix a saber oferir, just després de la guerra, una versió desdramatitzada del conflicte gràcies a la ironia i a les pinzellades d'humor.

Les seves publicacions periòdiques i altres activitats que promogué exerciren un fort impuls en la normalització lingüística del català i en la divulgació de la cultura catalana. Per aquesta dedicació va rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1997)

LLUÍS FERRAN DE POL

Nascut a Arenys de Munt, s'apunta voluntàriament a l'exèrcit republicà on és instructor de les milícies populars de la seva comarca. Amb la derrota republicana, passa a la Catalunya francesa on és internat en els camps de concentració de Sant Cebrià del Rosselló i Barcarès. Gràcies a l'ajuda internacional aconsegueix arribar a Mèxic el 13 de juny de 1939.

A Mèxic, amb altres escriptors com Josep Carner i Joan Sales participa en la creació de revistes catalanes a l'exili com "Full català" (1941) i els especialment significatius "Quaderns de l'exili" (1943) on defensa la seva idea d'unitat dels Països Catalans, basada en la igualtat social, política i econòmica. El 1986, la Generalitat de Catalunya li concedeix la Creu de Sant Jordi.

XAVIER BENGUEREL

Al final de la guerra, s'exilià a Xile, fins el 1954. Quan va tornar Catalunya va reprendre la publicació de novel·les, com "El testament" i la sèrie "Els vençuts", sobre l'exili.

Guanya el Premi Planeta amb la novel·la "Icària, Icària", que recrea l'efervescència anarquista del seu barri de joventut, el Poblenou. En el 1978 rep el Premi de Crítica Serra d'Or amb "Llibre del retorn".

Fou membre i Soci d'Honor de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, i el 1988 se li atorga el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

FRANCESC TRABAL

Va tenir des de molt jove, un paper actiu i destacat dins la cultura catalana de l'època. Als divuit anys, i a la seva ciutat natal, Sabadell, forma part d'un cercle d'amics en què figuren personatges importants del món de les lletres,

l'art i la política. Redactor i director més tard del Diari de Sabadell, hi escriu articles curiosos, divertits, plens d'acudits nous i d'emòtics colpidors. Transcrivim, literalment, com el recorda el seu amic Joan Oliver, en el seu llibre "Francesc Trabal, recordat" (Barcelona, Ariel, 1970):

"La dura prova de la guerra, l'excés de treball, les angúnies que produeix l'assumpció de greus responsabilitats i una visió tenebrosa del pròxim avenir, que en Trabal s'esforçava a dissimular sota un vernís d'optimisme comunicatiu, produïren en el meu amic -com en tants d'altres que visqueren i sofriren aquells anys terribles- danys morals, una intensa depressió. El Trabal de l'exili ja no era el mateix. Nogensmenys, a França, no cessà d'afanyar-se pels companys retinguts als camps de concentració i organitzà el refugi de Roissy-en-Brie, on un nombrós grup d'escriptors pogué esperar el moment de fer el salt de l'Atlàntic.

A Xile no trobà pas el camí planer i, de fet, mai no aconseguí una situació estable. Amb tot, portà a cap una obra meritòria de divulgació de la nostra cultura i d'acostament als medis universitaris i a grups i figures intel·lectuals del país. De tant en tant publicava un article a la revista de la colònia catalana, i veié, editades en versió castellana, Judita i Vals. A Mèxic aparegué Temperatura, la seva darrera novel·la."

L'exili va representar un daltabaix terrible:

"Llarga, com s'allarga la nit de l'exiliat, quan el plora, seu i estrany a la fosca vora, un temps passat que fou delit, ocupa el bosc esfereït, d'on la flor i l'animal són fora, una antiga crida sense hora; l'oblit té mans i rostres i crit.

Reconec les salvatges festes a què les potències celestes inviten el míser i el foll: quan, doblant-se en el déu que evoca, es devora amb ell, a mi sadoll, a fil del conjur, boca a boca. Viuré."

Carles Riba, "Salvatge cor"

*A Catalunya deixí
el dia de ma partida
mitja vida condormida:
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida. Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no em moriré d'enyorança
que ans d'enyorança viuré.*

Joan Oliver

Tot i això, la dispersió dels escriptors catalans va donar lloc, paradoxalment, a la consolidació de la literatura catalana, prohibida a Catalunya, i a l'obertura cap a nous temes clau de la contemporaneïtat: la pèrdua d'identitat, el tema de "l'altre", o la vida en les grans ciutats del segle XX.

Revistes i editorials, creades en els seus respectius països d'acollida, publicaven l'obra d'aquests escriptors, i, alhora, aquests, recollien les experiències de l'exili que haurien de donar lloc, a la seva tornada a Catalunya, a publicacions de poesia, dietaris, memòries, novel·les i contes.

Fins ara hem parlat de l'aportació a la llengua catalana d'un grup d'escriptors i de la seva resistència des de l'exili, acompanyada, bé immediatament, bé anys més tard, del legítim reconeixement del seu esforç.

Però n'hi va haver d'altres, que per raons diverses, varen realitzar un altre tipus d'exili, un exili interior, un replegament defensiu per demostrar que el franquisme no aconseguirà ensorrar la cultura catalana. Només, i a tall d'exemple, voldríem citar Salvador Espriu.

Finalment, d'altres, varen optar per sobreviure adaptant-se, amb més o menys convenciment, a la nova situació.

SALVADOR ESPRIU

Va participar en la vida clandestina de la literatura catalana de la immediata postguerra. En aquella època en què molts escriptors van passar-se a la llengua castellana, Espriu es va mantenir fidel al català. L'any 1946 apareix el seu primer llibre de poemes, "El Cementiri de Sinera", i el 1960 es publicava "La pell de brau", llibre de poemes que tractava la situació de Catalunya sota la dictadura franquista. Els seus poemes, musicats per el cantant Raimon, van convertir Espriu en un símbol de les reivindicacions de Catalunya.

Distingit amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (1972), va rebre la Medalla d'Or de la Ciutat de Barcelona i la medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya (1980), alhora que va rebutjar la Cruz de Alfonso X el Sabio. Fou un dels quatre primers membres fundadors de l'Associació d'Escriptors en Llengua catalana.

Placa commemorativa a Salvador Espriu. Arxiu wikicommons

**INTEGRAL DE POLIURETÀ
COSTA BRAVA
INJECCIÓ I PROJECCIÓ**

Polígon Industrial - c/ Mestral, nau 2 - 17253 MONT-RAS
Tels. 972 611 752 - 660 543 555 - Fax 972 611 752

www.fcocarrasco.com
info@fcocarrasco.com

Fco. Carrasco
PINTURA i
DECORACIÓ

Polígon Industrial - c/ Mestral (nau 2) - 17253 MONT-RAS
Tels. 972 611 752 - 660 543 555 - Fax 972 611 752

www.fcocarrasco.com
info@fcocarrasco.com

TECNO METALL
P. BRIERA S.L.
TREBALL DE XAPA AMB CNC
INOXIDABLES, FERRO, COURE, ALUMINI, ...

Av. de Palamós, 22 A
17253 Mont-ras (Girona)

Tel. 972 30 05 50
Fax 972 30 05 54

SA BUCADILLERIA

c/ Torres Jonama, 53
Tel. 972 308 523
17253 Mont-ras

Esmorzars
Pa
Entrepans
Queviures

**SERRALLERIA
ALSINA**

C/ Torres Jonama, 60
Tel. + Fax: 972 30 29 96

17253 MONT-RAS

Electricitat - Fontaneria
Calefacció - Aire Condicionat
Regs Automàtics

TONI PENIZA

Tel. 619 07 13 70
C/ Ramon Muntaner, 22 - Residencial Begur

TECOMAC

Venda, reparació i lloguer
de maquinària.
Jardineria, forestal i de l'horta

Marc Ribot i Roqué

Tel. 972 30 78 03
Mòbil 629 75 75 80

C/ Sant Pere, 57
17200 Palafrugell

HONDA **Husqvarna**
ECHO **pasquali**

EL MÓN MENUT

Un moneder ben original

ISABEL ANTÚNEZ

Estem en any de crisi, així que reduir, reciclar i reutilitzar ens anirà molt bé a tothom. No llencem res, pensem què podem fer, aquesta vegada us donaré una idea: elaborar un bonic moneder. Ja veureu que si l'utilitzeu per anar a comprar tothom dirà: "que bonic, que original, en vull un d'igual..." Només els hi haureu d'explicar.

1

Agafeu un cartró de llet o suc, algun gomet o fotografia per si el voleu decorar una mica.

2

Amb l'ajuda d'un adult tal·leu la part de dalt i de baix del cartró amb un cúter.

3

Després dibuixeu unes línies i les tal·leu amb les tisores. Heu de deixar sense tallar el tros que servirà de solapa.

5

Podeu retallar una mica la solapa per tal d'arrodonir-la si us agrada més.

4

Doblegueu pels cantons i pel mig, i amb una grapadora ajunteu les dues parts.

Utilitzeu la vostra imaginació per tal de fer un moneder original, no n'hi hauran dos d'iguals!!!

ESPORT

CARLA ARZA CUENCA

IRENE GENÍS

Fotografies Família Arza Cuenca

Una princesa mont-rasenca reina d'Europa de les "Katas"

La Carla té 11 anys i estudia a l'Escola Vedruna de Palafrugell. Una nena amb un palmarès exemplar i brillant, a la seva edat ja és cinturó blau i es prepara per a l'examen de cinturó marró. Parlant amb ella per fer l'entrevista es veu que és una nena molt riallera, divertida i que té molta empenta per fer karate.

Des de quina edat practiques el karate?

Des dels 5 anys.

Per què vas triar el karate i no un altre esport?

El meu germà en feia i m'agradava molt, però és tot una sèrie de coses que m'agraden d'aquest esport: la disciplina, la cultura i que t'ensenyen a defensar-te d'una manera molt esportiva.

Quantes hores a la setmana dediques a l'entrenament?

Vaig tres cops cada setmana al meu gimnàs el Hira-Yama de Mont-ras. En Toni Díaz és el meu sensei (professor). Tenim una hora d'entrenament, però després cada dia a casa també he de practicar molt. Cada vegada que tenim competició hem d'entrenar fins i tot dissabtes i

diumenges.

Pots combinar bé els estudis amb els entrenaments?

En principi no hi tinc cap problema perquè només són tres dies a la setmana i de moment els estudis els porto molt bé. A més el karate és un esport que requereix molta concentració i això pels estudis també em va molt bé.

Quin és el teu equip de competició i quines modalitats practiques?

Jo sempre competeixo pel meu gimnàs que, tal com t'he dit, és l'Hira-Yama de Mont-ras. Competeixo en modalitat de Kata individual i també en la modalitat de Kata equip que requereix una gran disciplina i concentració perquè tots tres components de l'equip han de portar el mateix ritme.

Has estat en molts de llocs a competir?

La veritat és que només he estat per Catalunya perquè dóna la casualitat que el Campionat d'Europa i del Món en què vaig fer podi va ser a Cornellà de Llobregat.

El karate és un esport molt car?

Cada mes s'ha de pagar la quota del gimnàs, la roba que és el "Karategi" i les proteccions de "kumite", també ens hem de pagar totes les taxes de drets d'examen per passar de cinturó. Als temps que estem tot és car i no tenim cap tipus d'ajuda ni de subvenció per part de cap entitat, això també pot ser perquè el karate és un esport minoritari i encara és molt poc conegut.

Quin altre esport t'agradaria fer?

El funky que actualment ja practico, però també m'agradaria poder fer hípica, golf o bàsquet.

Un esportista de referència que t'agradi:

Rafa Nadal i Pau Gasol. Tots dos són uns jugadors excel·lents i que s'entreguen completament pel seu esport.

Una anècdota divertida:

Quan vaig començar a anar a karate tot i que jo ho havia demanat i el volia practicar, sempre rondinava a l'hora de marxar cap al gimnàs, perquè em feia vergonya trobar-me tota sola entre tants de nens, però un cop allà a dins al "dojo" ja m'oblidava de tot.

Una anècdota per oblidar:

Cada cop que veig que donen una puntada de peu a algun participant i li fan mal, sempre pateixo. Em sap molt greu.

Un bon record:

Les amistats que he fet durant tots aquests anys, encara que molts són rivals de competició però després queda una amistat molt i molt maca.

Un objectiu:

Ser Campiona del Món.

Una il·lusió:

Poder ser entrenadora, àrbitre i poder continuar competint tot el temps que pugui.

Palmarès

Categoria Aleví

2007 – Campiona d'Europa en Kata individual.
2008 – 3ª del Món de Kata en equip.
2009 – Campiona de Catalunya d'estil.

Categoria Infantil

2009 – Campiona de Catalunya de Kyus (graus)
2009 – Campiona dels Jocs Escolars de Cornellà de Llobregat.

FEM L'EQUIPATGE VIATGE A NIASSA

ERIC FERRER www.ericferrerphoto.net

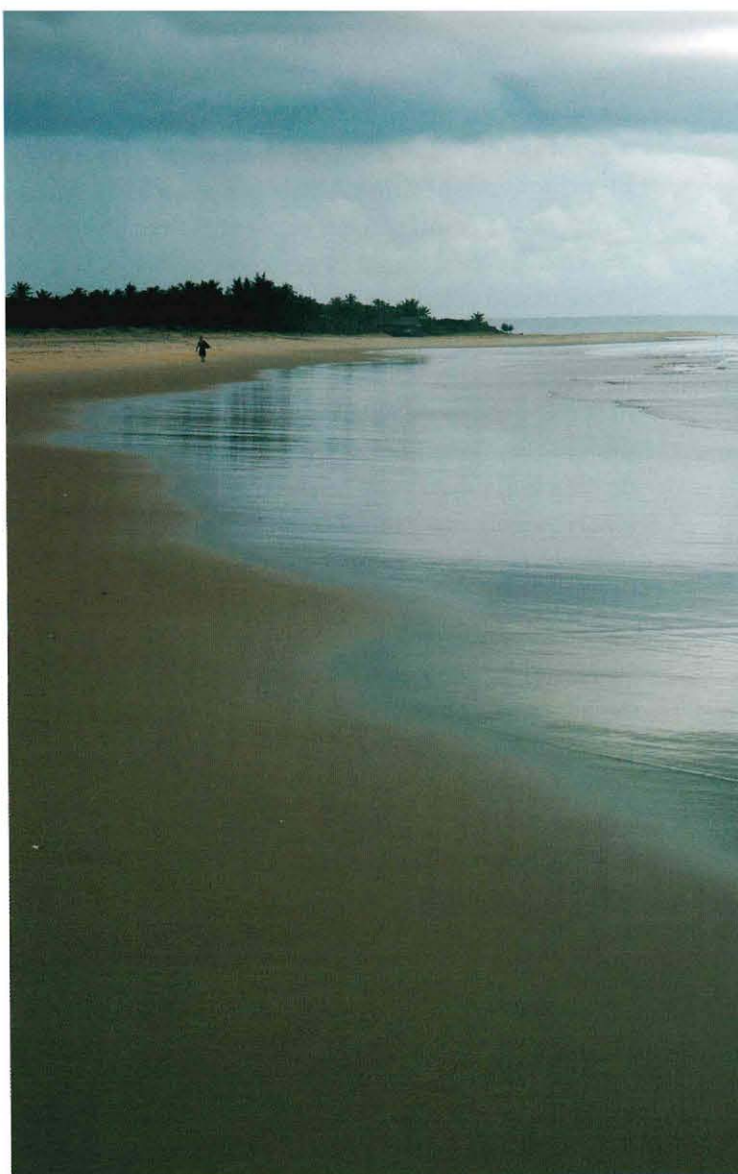
L'estiu passat vaig estar a Moçambic de viatge. Moçambic -on visc i treballo actualment- és un país de la part més austral de l'Àfrica. Limítrof amb Sud-àfrica i Swazilàndia al sud, Zimbabwe a l'oest i Zàmbia, Malawi i Tanzània al nord. La part oriental, una franja d'uns 2500 km de costa, queda banyada per l'Oceà Índic a la mateixa alçada que la gran illa de Madagascar.

L'any 2004 vaig tenir el gust de poder viatjar per tota la costa moçambiquesa i començar a fer-me una idea de la riquesa natural i humana que amaga aquest paradís tropical no gaire conegut. En aquest viatge volia aprofundir més per l'interior i també veure amb els meus ulls el llac Malawi, un petit mar d'aigua dolça dins d'Àfrica.

El nostre objectiu era arribar a Niassa, una de les regions més allunyades del país i que, particularment, tenia moltes ganes de conèixer. Viatjar per Moçambic és relativament fàcil en comparació amb altres països africans. L'únic inconvenient són les carreteres, algunes en molt mal estat. A causa d'això cal planificar molt bé la ruta que es vol fer, ja que per arribar a segons quines regions calen 4 i 5 dies de camí i guardar certa disciplina en els horaris per tal d'arribar a cada punt de parada abans que caigui la nit.

Partint de Xai Xai, al sud, la primera parada la vam fer a Tofo, on vam poder gaudir dels únics dies de platja envoltats de palmeres i en un ambient bastant turístic. Tofo es troba molt a prop d'Inhambane, un dels primers ports que van establir els comerciants àrabs al llarg de la costa moçambiquesa, on encara avui hi podem contemplar els edificis d'herència colonial portuguesa, àrab i hindú. Actualment ha esdevingut un punt important pels amants del submarinisme on s'hi troba fàcilment un tipus de manta de fins a 4 metres i es pot tenir l'ocasió de nedar entre taurons balena, els més grans de l'espècie, d'entre 6 i 14 metres de llargada.

Després vindrien 3 dies pesadíssims de conducció de sol a sol fins a Malawi, fent nit a Chimoio i Tete, dues ciutats de l'interior del país. D'aquests dies cal destacar la gran varietat de paisatges que vàrem anar travessant, dominats sempre per un cel profund i espectacular, i la professionalitat dels mecànics de Chimoio en arreglar un alternador cremat del nostre cotxe.

A Malawi, un dels països més pobres d'Àfrica, vam descansar quatre dies a Cape Mac Lear, a la ribera del llac que ja he esmentat, on vam poder gaudir de la gastronomia a base de peix, de vetllades inoblidables escoltant històries de pescadors amb l'omnipresent banda sonora de *reggae* local de fons, d'observar com s'alimenten les àguiles pescadores al llac i de compartir experiències amb altres viatgers que dormien al mateix recinte que nosaltres.

A partir d'aquí entràrem de nou a Moçambic pel nord, es van acabar les carreteres asfaltades i prosseguírem el nostre camí per pistes de terra fins a Lichinga, la capital de Niassa al cor de la província llunyana. A Lichinga vam estar-hi un dia, just per conèixer una mica la ciutat, el mercat i per sort vam poder entrevistar a Feliciano dos Santos, l'ànima del grup de música Massukos que havia conegut el 2004 a Maputo en el meu anterior viatge.

Com que ens quedaven pocs dies i no els volíem gastar tots a la carretera, vam decidir buscar un bon lloc, autèntic i allunyat de centres turístics on poder barrejar-nos amb la gent local per conèixer millor la regió. El mateix Feliciano ens va recomanar Meponda, un poblet petit de pescadors a la vora del llac Malawi -que a Moçambic s'anomena Nyassa- i que va resultar ser una vila encantadora. A Meponda vam fer-hi quatre nits.

Érem els únics blancs que veien en molt de temps i els nens més petits s'espantaven quan ens trobaven. Al segon dia ja ens havíem guanyat la confiança de tot el poble i passejàvem tranquil·lament d'una banda a l'altra. El paisatge el conformen grans baobabs que, juntament amb la immensitat del llac i les cabanyes de fang i adob, ofereixen uns escenaris africans d'allò més increïbles. En caure el sol, i durant més o menys una hora, tot s'envaeix d'una llum i un aire càlids on s'hi ressalta cada color, cada so, cada silueta.

Les passejades a peu pels voltants del poble i amb barca pel llac de les Estrelles, que l'anomenen així perquè normalment està calmat com una bassa d'oli i a la nit sembla un mirall del mateix cel, ens va embriagar l'esperit de tal manera que ens costava saber el dia en què estàvem, l'hora que era i desitjàvem quedar-nos-hi una eternitat. La gent va ser molt amable amb nosaltres, ens convidaven a entrar

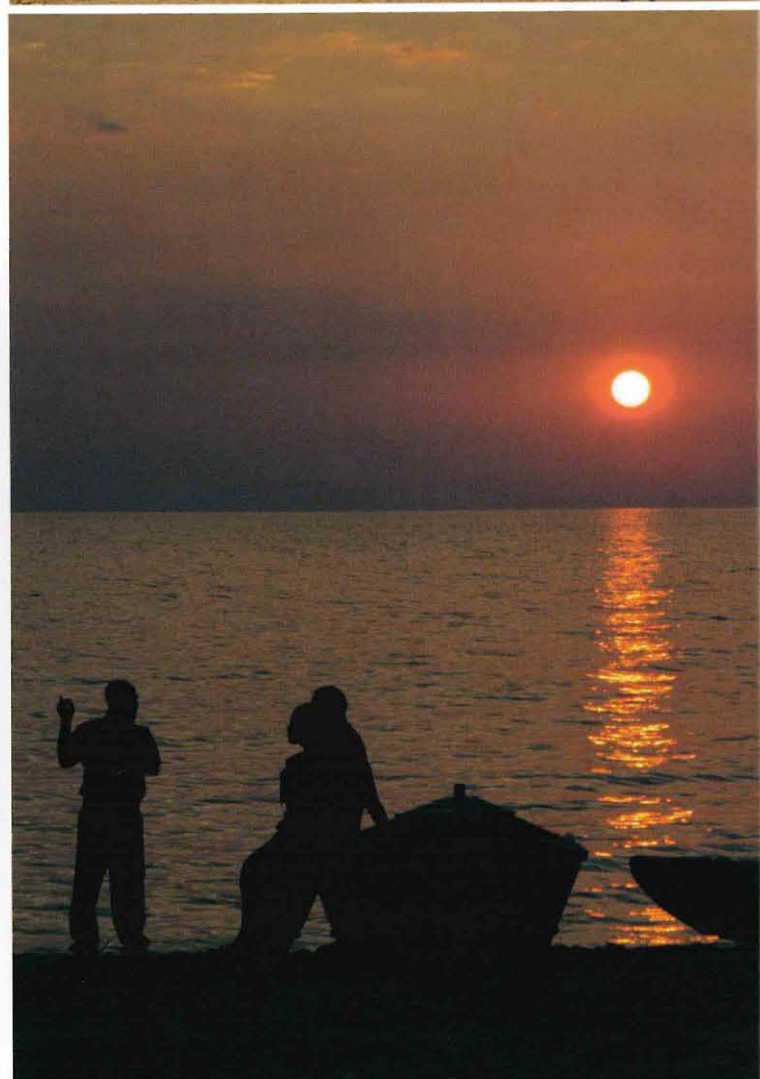
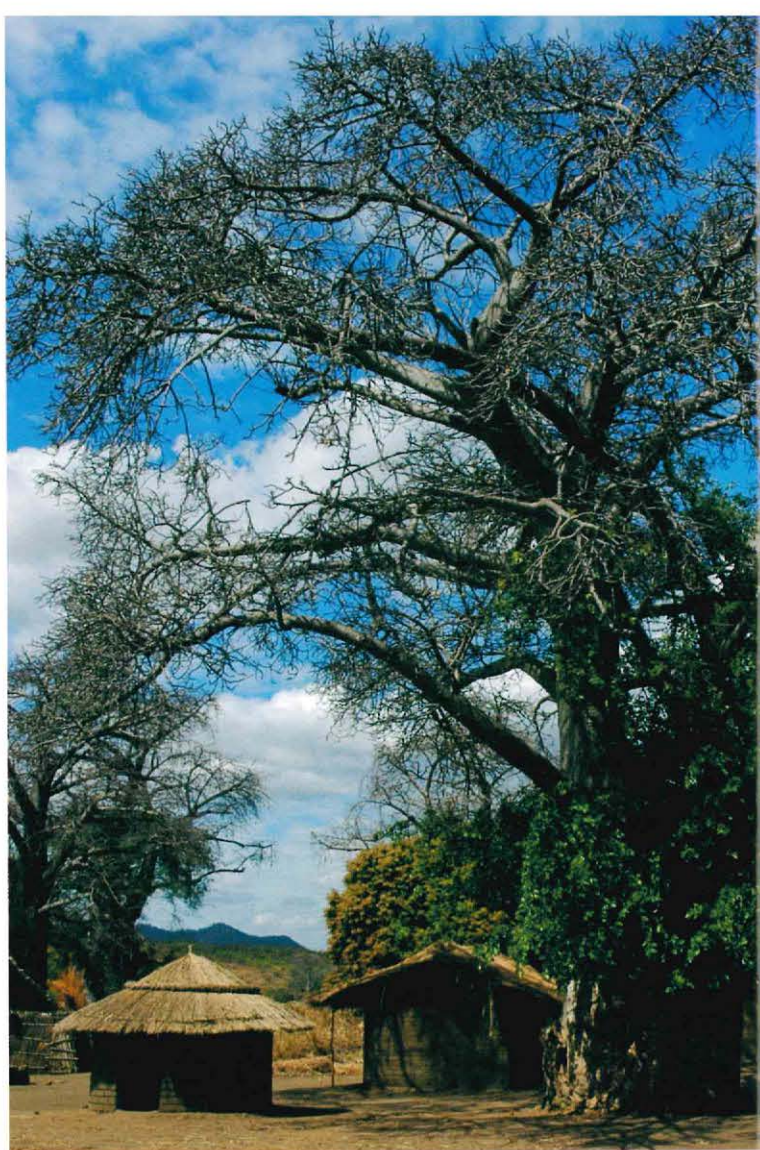

a les seves cases i ens acompanyaven allà on demanéssim. Una altra vegada vaig poder sentir l'autenticitat de l'experiència africana en la seva vessant més dolça.

Després d'aquests cinc dies només ens quedava desfer el camí que ens havia dut fins allà en menys temps del que hi havíem esmerçat a l'anada, ja que per causa del meu vol de retorn a casa, no podia endarrerir-me. Tot i així, baixant per una ruta diferent, encara vam poder visitar Guruè, un poble en l'àrea més muntanyosa de Moçambic, al peu del Mont Namuli, el pic més alt del país amb els seus 2419 metres d'altitud i disfrutar d'algunes excursions per les impressionants plantacions de te.

Abans d'arribar a Guruè, vam cremar l'alternador i vam partir l'eix de direcció del nostre cotxe ja ben malmenat després de tants dies de ruta. Però res que no poguéssim arreglar allà mateix amb l'ajuda dels habitants, bastant enginy i un parell de gomes de gran elasticitat comprades al mercat local. Sincerament, molts mecànics de la nostra terra haurien d'aprendre dels mecànics africans i les seves pràctiques solucions. Cal tenir en compte que en aquests poblets és molt difícil fer-hi arribar peces de recanvi...

La tornada cap al sud va ser cansadíssima. Per sort encara vaig poder reposar a Xai Xai on actua la ONG per a la qual ara treballo i pair totes les experiències abans de tornar a casa i decidir que hi tornaria per ajudar sobre el terreny indefinidament.

XINO-XANO PER MONT-RAS I ELS SEUS RODALS UNA PASSEJADA PER LA FAÇANA MARÍTIMA DE MONT-RAS

JOAN TEIXIDÓ SABALLS

Fotografia Xavier Grañén

Escenari de la trobada lúdica de GROC el darrer dissabte de juny

El Grup de Recerca en Organització de Centres (GROC) aplega un equip de mestres i professors de les comarques gironines interessats en l'anàlisi de la realitat quotidiana dels centres educatius amb la intenció d'efectuar propostes de millora. Va néixer l'any 2004 i, tot i la seva curta història, ha dut a terme diversos treballs que han tingut una notable volada a l'àmbit educatiu català i espanyol entre els quals destaquen "La sisena hora a primària", "L'acolliment del professorat de nova incorporació", "El lideratge dels processos de millora escolar" i "La millora de la convivència". Actualment estem analitzant les oportunitats i, també, els reptes que

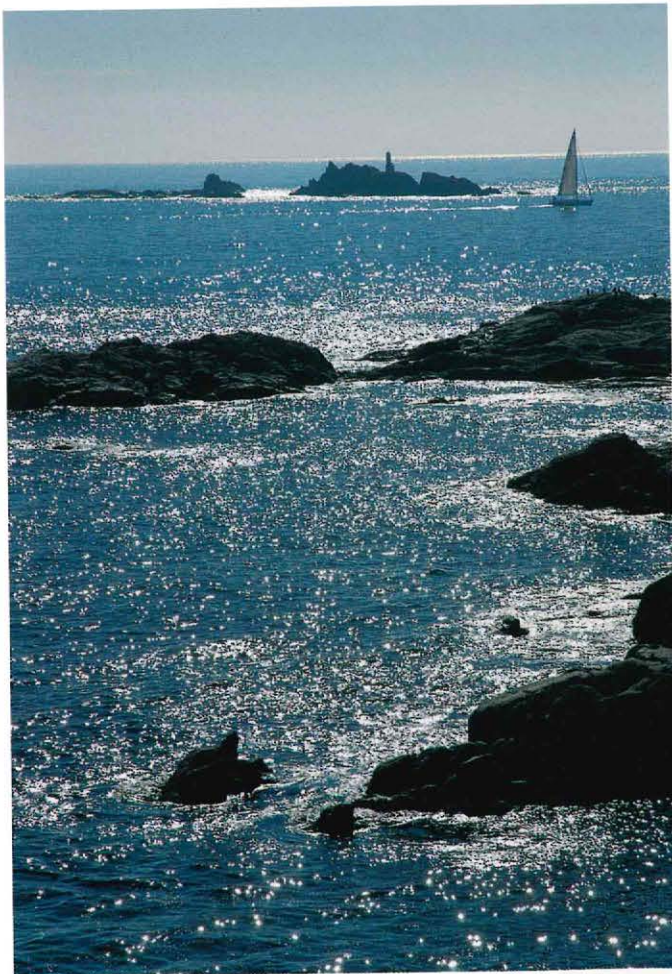
comporta el fet de ser dos mestres simultàniament a l'aula a "Desdoblar? o dos mestres a l'aula?". El recull de la feina feta es troba a <http://www.joanteixido.org>

Com a colofó de la feina realitzada al llarg del curs, el grup organitza una trobada lúdica que consisteix en una passejada que discorre per la façana marítima de Mont-ras. Es realitza el darrer dissabte del mes de juny i és oberta a tothom. Hi ve gent d'arreu de Catalunya i, esporàdicament, d'altres comunitats autònomes. Els qui vénen de fora solen aprofitar-ho per passar un cap de setmana a la Costa Brava.

El punt de trobada dels participants (que prèviament

s'han inscrit a través d'un aplicatiu electrònic que es troba a la web) és l'aparcament de la platja de Castell. Tot just iniciada la caminada, al trencall on hi havia hagut un pi gros que va esberlar un llam i ara hi ha la barrera que impedeix l'accés motoritzat, fem una breu parada davant d'un plànol per assenyalar el camí que seguirem. Agafem el camí que porta a cala Estreta i un centenar de metres més amunt trenquem a l'esquerra, seguint el GR-92. El camí és emboscats; l'ombra ens resguarda del sol que ja comença a picar. Una pujada de nyècol (denominació popular que designa la pedra pissarro-sa en aquestes contrades) que s'ha de fer en fila índia, amb una giragonsa sobtada a la part final, ens condueix al mirador de Roques d'Ase. La vista és esplèndida: la Fosca, el Cap Gros, la badia de Palamós i, al fons, l'*skyline* de Platja d'Aro. Continuem entre brucs, arboços, alzines i pins fins arribar a la part més alta del puig. Entre els arbres es divisa el corredor de Palafrugell (l'estreta faixa de terra de cultiu entre la cadena costanera i les Gavarres) a l'esquerra, i les Formigues a la dreta. Al cim hi trobem el terme que delimita els municipis de Mont-ras i Palamós, amb la creu i les inicials PMS gravades als costats. Iniciem la baixada que ens porta als quatre camins, és a dir, l'encreuament del camí interior (que porta a Mont-ras passant per cal Gall) i el camí que voreja la costa. Iniciem la baixada al Crit; en *matafesols*¹ escalfa de valent.

La gresa rellisca; la pluja ha obert uns escorrancs considerables al camí. S'ha de baixar amb compte, amb pas ferm. Tot i això, n'hi ha que escurcen camí agafant drecceres pel mig del bosc. A la fi un centenar de mestres planers i ombrívols anuncien el Crit. Abans d'emprendre el corriol que baixa fins a la sorra, contemplem la platja (les pedres, els socs que hi ha portat el temporal, les barques i, al fons, l'*illa*...) i sentim per primera vegada la salabror del mar que ja no ens abandonarà en tot el dia.

El Crit convida al bany: una horeta de caminada, la calor, la pau de l'indret... Tot hi ajuda... menys el fons marí que és ple de rocam i alguna garoina. Alguns es banyen (els més previsors han portat calçat de bany); d'altres s'estiren a la sorra; d'altres busquen l'ombra del tamariu; d'altres fan una excursió per les roques... També trobem el moment per parlar de l'indret: la cala de les Pomes, el conreu del que ara són boscos de pins, el contraban, la llegenda de la donzella, el sarraí i el crit, els vaixells pirates que paraven a carregar aigua a la Font Morisca.

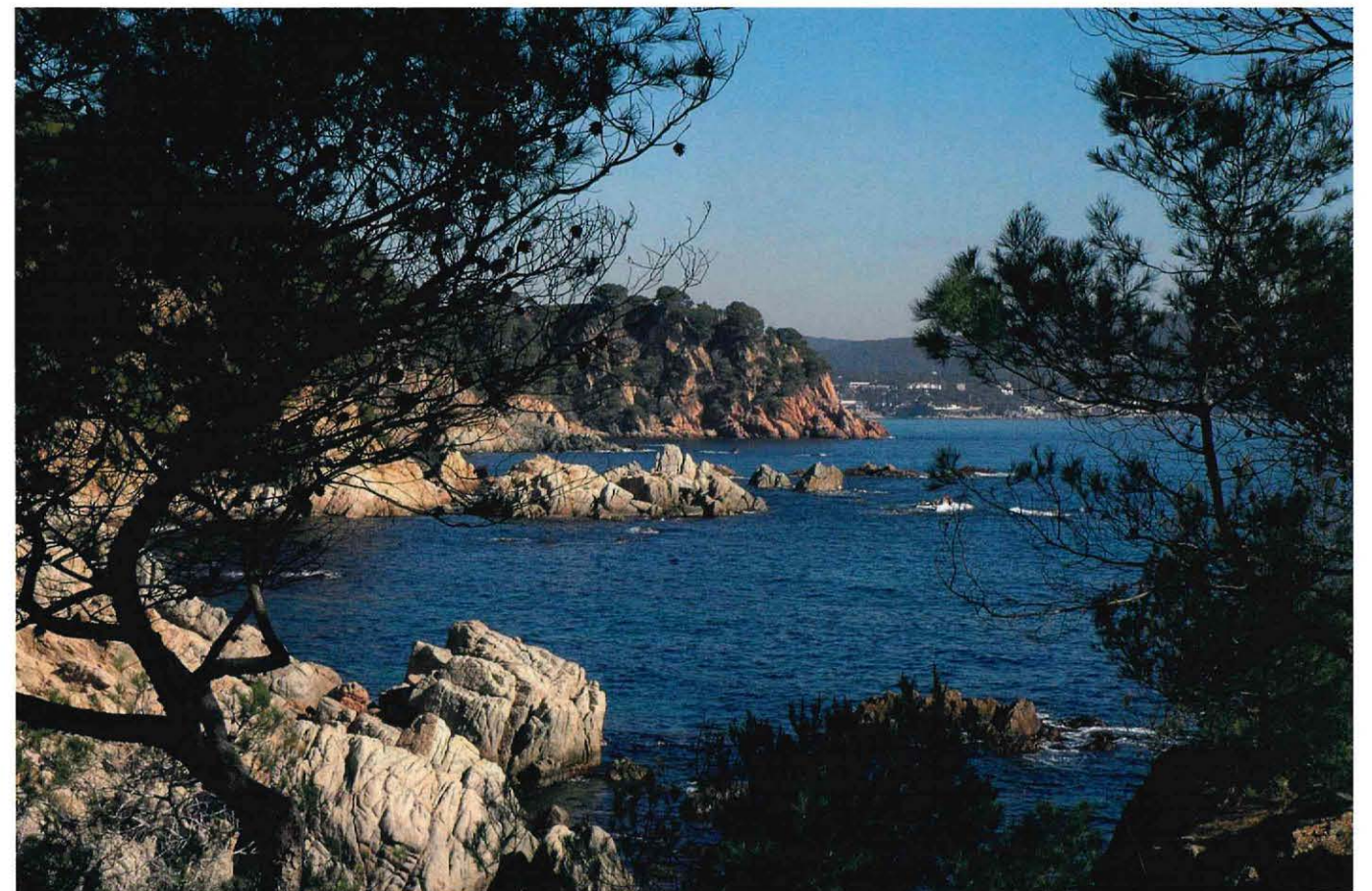
Passa el temps i cal reprendre el trajecte. Enfilem pel Trau, saltam de pedra en pedra a la Font Morisca i, amb

¹. Denominació popular, emprada per alguns pagesos de la rodalia, per referir-se al sol estiuenc.

l'ajut d'una travessa de tren que hi va portar el temporal, ens enfilem a la part nova del camí de ronda, que discorre entre els pins. Algunes giragonses ens porten al mirador orientat al nord: en primer terme, el Cap Roig; més enllà, Calella, la punta dels Tres Pins i el cap de Sant Sebastià. L'itinerari a l'ombra s'acaba a Cap de Planes. Pugem al promontori; ens arribem fins a un nou terme municipal i veiem les roques planes que hi donen nom, separades per un canal d'aigua de poca fondària. A partir d'ara la ruta continua entre el trencant de les onades i el penya-segat: el Vedell, Cala Bona i Cala Estreta. Novament històries de pesqueres, anècdotes o episodis viscuts acompanyen el camí. Deixem de banda el corriol que condueix a la pineda (i, a l'hivern, a l'aparcament). No em puc estar d'evocar el munt de vegades que l'he pujat i baixat, en companyia d'en Quim, carregats amb els estris de pesca: rems, escàlems, mirall, volantí, la galleda de julivies i serrans... Voregem la costa i de seguida som a la cala dels Corbs. Abans, la foto tradicional sota d'un pi arran de mar. És el moment de dinar: entrepans, fruita, galetes... que hem traguinat a la motxilla durant tot el camí. Fa hores que caminem, ens banyem, fem exercici... i hi ha gana. Tot i això, els més joves (i els que no ho són tant) no tenen espera per anar-se a capbussar des de les roques.

La tarda avança i cal emprendre la darrera part del camí. A la Miranda la vista és magnífica: s'hi observa la curvatura de la línia de l'horitzó. Ens hi fem una foto... i enfilem

cap als Canyons, Cala Sanià, la barraca d'en Dalí, una visita a les restes ibèriques i a la Foradada i, finalment, l'arribada a Castell. Són les 17 h. Han estat set hores d'excursió, a un ritme tranquil, amb moltes parades per banyar, per xerrar, per compartir, per veure el paisatge... però també cansa. Ara es tracta de reposar i beure alguna cosa en algun dels bars de la platja. Per alguns, és el final de l'excursió... però sempre n'hi ha que aprofiten fins el final: jocs a la sorra, un darrer bany a Castell o una passejada fins a S'alguer. A les 19 h retirada. Ve de gust una bona dutxa i una cerveseta per esperar el sopar.

Es tracta d'un ritual que repetim cada any. Si et vénen ganes d'afegir-t'hi, hi seràs benvingut/da. Hi ha lloc per a tothom; tant si ets del món educatiu com si no ho ets. Aquest dia, no parlem de feina. Es tracta de passar-ho bé plegats! Trobaràs tota la informació (programa, itinerari, lloc de trobada, un àlbum de fotos de l'edició 2008 i un aplicatiu per apuntar-t'hi) a <http://www.joanteixido.org/cat/Jornada-Ludica.php>. Altrament, si vols fer l'excursió pel teu compte, qualsevol altre dia de l'any, la informació que hi trobaràs també et pot ser d'ajut.

Els integrants de GROC 2008-09 són ABULI FEXAS, Alba; BARCELÓ SITGES, Joan Manel; BOFILL DEU, Josep; CAMPS REÑE, Anna; MARIA; CASANOVAS LLAONA, Cati; CASSELLAS CODINA, Rosa; CELRÀ FRIGOLÉ, Josep; CRUSET BALLART, Bea; ESCAJADILLO LLONTOP, Eva; GIBERT ESPARX, Esther; GRIMAU VILARÓ, Maria; GUITART ROMANS, Lourdes; MARCO MIQUEL, Roser; MARQUÉS I CLOTAS, Imma; MARTINEZ PLACERES, Mª Lluïsa; ONTAÑON VILLAR, Conxi; PARES SIDERÀ, Salvador; PLANAS DE FARNERS VALENTI, Montse; SALLERAS COSTAL, Assumpció; SERRATS GIRONELLA, Laura i TRULL MARTÍ, Anna

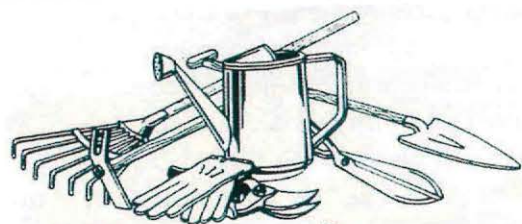
CERÀMIQUES

Ctra. Palamós a la Bisbal C-31 Km.330 17253 MONT-RAS
tel·l i fax 972302571 email ceramiqueslaciutadella@gmail.com

Avda. d'Espanya, s/n
Telèfon 972 61 10 41
17200 PALAFRUGELL
(Girona)

Josep Serra
TREBALLS DE JARDINERIA

C/ Del Suro, 12 - 17253 MONT-RAS (Girona)
Tel. 972 30 46 43 - (Mòbil) 637 11 73 84

~espoi caní | groomer~

Stripping
Tall comercial
Tall a tisora
Complements

C/Carniet, 14 - Mont-ras 17253 - Tel. 649 201 429 - 972 300 034 - alaibob@hotmail.com

PLANXISTERIA I PINTURA
LES GAVARRES

REPARACIÓ DE PLANXA I PINTURA
DE TOT TIPUS DE VEHICLES

Ctra. C31 Girona a Palamós
C/ Pontiró, 24 - 17253 Mont-ras

Tel. 972 61 14 02
Fax 972 30 19 75

Narcís Gaviña
PINTURES

Mòbil 609415101

C/ Pujada Cucala, 22 17253 MONT-RAS

AGRO-ALIMENT
CASADEMONT

Carrer de Torroella, núm. 16
17200 PALAFRUGELL (Girona)
Tel. 972 300 123 - Fax 972 612 221
info@agroalimentcasademont.com

ESCAPADES

La ruta de l'exili

FRANCESC GOMES

Fotografia Núria Pujol

La ruta que us proposem és una de les moltes que varen dur els milers d'exiliats republicans a fugir de les tropes franquistes. Tot i que n'hi ha de més conegudes, com la del Coll de Manrella, on s'hi troba el monument piramidal "Temple de la Pau" en homenatge a Lluís Companys, hem triat la que transcorre pel Coll de Lli, que és per on realment passaren el President Companys, el President de la República Manuel Azaña, i el Lehendakari basc José Antonio Aguirre.

Sortim del poble de La Vajol (Alt Empordà), on hi trobem, en una esplanada propera, un dels pocs monuments dedicat als exiliats, inspirat en una fotografia autèntica d'un pare i la seva filla amb la cama amputada provinents de l'Aragó. Agafem la carretera GI-505 que porta al Coll de Manrella i cent metres després del restaurant Manrella-Comalius trobem a mà esquerra el camí que ens portarà al Coll de Lli. Aquesta cruïlla és un bon lloc per deixar el cotxe i començar a caminar. La pista puja suaument entre castanyers i ginesteres i algun que altre grèvol, passant per la font del Cu-cut i per un petit mas que hi ha pocs metres abans d'una petita esplanada travessada per una tanca de filferro. Som al Coll de Lli, on les fites de pedra ens indiquen la frontera, el canvi d'estat però no de nació, que continua essent la catalana. Quina estranya sensació degué tenir el President Companys en creuar la fictícia frontera. Sensació d'estar a recer de la tempesta feixista que el perseguia, i a la vegada de trobar-se exiliat en terra catalana.

Continuem per un corriol descendent, seguint les marques de pintura groga, entremig de castanyers que, si triem la tardor per fer la ruta, omplen el camí de fulles i en dificulten lleugerament el pas.

Arribem al poble de Les Illes. Aquí hi trobem l'hostal dels Trabucaires on, segons es diu, es va allotjar el President Companys, que no va poder pagar una truita que li va fer la mestressa de l'hostal perquè no duia diners. Els catalans del nord encara diuen que els catalans del sud els devem una truita. A Les Illes també hi trobem un monument dedicat a les Brigades Internacionals i a l'exèrcit republicà.

La tornada fins al cotxe la farem pel mateix camí d'anada. Per fer aquesta excursió haurem esmerçat unes 2 hores i mitja a tot estirar. És una excursió de dificultat baixa però que no ho va ser per a aquells exiliats que van fer la ruta a l'hivern i en unes condicions molt precàries.

Per acabar, i si disposeu d'una mica més de temps,

és recomanable que us arribeu al poble de La Jonquera i visiteu el Museu Memorial de l'Exili (MUME), que està dedicat a l'exili republicà del 1939 i us permetrà conèixer d'una manera molt didàctica el patiment i les experiències viscudes, no només pels exiliats republicans sinó també per altres exiliats arreu del món durant els segles XX i XXI.

ESPIGOLANT ARXIUS

JOAN GRAÑÉN

Demanant permís Els soldats de quota de Mont-ras per tallar uns arbres

(arxiu de la família Pagès-Boix)

Sovint sentim persones que es queixen per la quantitat de papers que han d'emplenar i gestions que han de fer per obtenir de l'Administració algun permís: Aquesta situació no és pas d'ara mateix. Vegeu una instància presentada l'any 1799:

Il·ltre. Sr. Ministro de Marina:

Martí Pagès, labrador del lugar de Montras, sufraganeo de la Baylia de Palafrugell, con la debida Veneracion a V.S. expone. Que para proseguir el arte de labrador, necesita de dos alcinas para recomposicion de un carro, dos chopos para componer puertas y ventanas de su propia casa, y dos alcornoques muy viejos para el consumo de su misma casa y veynte Pinos, sin que de los veynte seis Arboles no hay alguno de ellos marcado para construccion de Navios del Real Servicio, como constará al pie del presente recibo por la relación de los Regidores del referido Lugar. En esta atención rendidamente suplica a V.S. sea de su agrado y se digne conceder al Supte (suplicante?) el permiso de poder cortar los arriba citados Veynte seis arboles que tanto necesita, que lo tendrá a gracia y favor del buen zelo en justicia de V.S.

Montras y Abril 18 de 1799

Martí Rocas Regidor de monras

Joan Girbau, Regidor de monrás, decimos como no hay ninguno de marcado por el Real Servicio. (Hi ha un segell illegible).

Com i quan va arribar a Madrid aquesta instància? Amb diligència? I la tornada amb el permís concedit, si és que la petició va arribar a bon fi? Segurament que el suplicant, en el millor dels casos, durant l'hivern va poder tallar els arbres a temps per fer foc a la llar.

Temps era temps a l'Exèrcit espanyol estava legislat que un jove, en haver complert 18 anys i ésser cridat a servir la pàtria- podia salvar-se del servei si aportava un altre jove que fes la seva suplència. Això esdevenia sovint quan, per exemple, una persona adinerada compensava, amb diners, el jove que l'havia de suplir. En altres ocasions els soldats que havien pagat la "quota" podien escollir plaça i arma en què havien de servir.

Amb els anys anaven canviant les normes i els procediments, però sempre els joves que havien pagat eren soldats de quota i amb aquest nom se'ls coneixia.

Heus ací, doncs, com l'any 1850, les famílies de Palafrugell i de Mont-ras -encara pedania- que tenien fills en edat de fer el servei militar, es comoprometien davant de Notari i signaven el corresponent conveni, per pagar conjuntament la quota dels joves del poble que els hagués tocat aquella "sort".

Els nois sortejats eren -conservant l'ortografia de l'època- amb el número de sorteig corresponent:

- 1 Joseph Oller
- 2 Joseph Plaja
- 3 Eugeni Domenech
- 4 Martí Pelegrí
- 5 Esteva Rovira
- 6 Agustí Regás
- 7 Jaume Pijoan
- 8 Joan Pareras
- 9 Andreu Cama
- 10 Francº Pagés
- 11 Genis Bargeli
- 12 Joan Vidal
- 13 Joaquim Bofill
- 14 Pere Corredó
- 15 Salvador Plana

A la llista de famílies que havien pagat, no figuren tots amb el mateix import, que va des de 18 duros el que menys fins a 26 duros el que més, i de les 15 famílies, no en consten pagadores més que 14.

Suma de la recaptació... 320 duros
Despeses:

Pagat al Banch de St. Fernando ... 300 duros
A Alberto [...] per diligencies que tingué que fer a Gerona per la presentacio dels quintos ... 6 duros
Consulta dos Advocats ... 8 rals
Caminades a Gerona, (diligencies i portar los diners) 3 duros i 16 rals
Mes cobrat que pagat 9 duros i 16 rals

Que es van retornar als mateixos concurrents en proporció del que havien pagat inicialment (hi consta la relació).

Notes. Com ja deveu saber, un duro equivalia a 20 rals.

Les caminades a Girona duraven 3 dies i les cobraven a 4 rals per dia.

Tot com ara: Solidaritat i sacrifici. Quins temps aquells !!! El cel deu estar ple d'aquella bona gent, o... tal vegada són als llimbs?

Fundació de Misses, en sufragi d'uns difunts

(arxiu de la família Vidal-Cama)

D'això fa gairebé dos-cents anys. La senyora Theresa Vidal i Sabenya constitueix una fundació de dues Misses Baixes o resades, en sufragi de l'ànima del seu marit Carlos Vidal i Pagès. Les misses s'han de celebrar cada any "in eternum" el dia de sant Carles, el 4 de novembre i el dia de santa Teresa el 18 d'octubre (sic). Si algun any aquests dies són impeditos la missa es dirà el dia següent o el subsegüent no impeditos. Les misses s'anunciaran el diumenge anterior, com és costum a la parròquia de Mont-ras. I tal com tota pia fundació ha de ser competentment dotada, la senyora

Theresa dona i ofereix a Nostre Senyor Déu, trenta-tres lliures, sis sous i vuit diners.

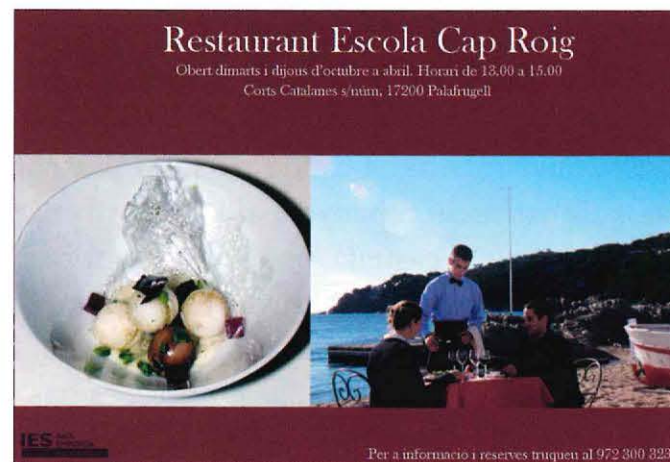
Signen dos testimonis Antoni Frigola, escrivent i Antoni Bonet Pilot, Isidro Perarnau prevere (és de suposar que era el Rector) i el notari, en testimoni de veritat, Antoni Vergoñós i Fuster.

En la Notaria Pública del Lloch de Torrent, á 22 novembre 1816

No sabem calcular en moneda més o menys actual -pesetes o euros- l'import d'aquesta fundació, però sembla que devia ser d'una quantitat important, tota vegada que la formalització del tracte necessitava l'assistència de testimonis i del propi Notari que en donava fe.

Com que la fundació constituïda per la senyora Theresa era "per sempre" i aparentment sembla que ja s'havia oblidat, ho preguntem al P. Joan, Rector actual de Mont-ras, que ens ha aclarit algunes coses referents a fundacions. En primer lloc, que actualment i des de la darrera reforma del Codi de Dret Canònic de l'any 1985, s'ha limitat la seva vigència en un màxim de 15 anys. Antigament amb l'abundància de capellans era fàcil continuar i mantenir el seu seguiment a les parròquies, cosa que actualment amb la manca de capellans és totalment impossible.

També ens ha aclarit que en aquells temps els dies "impeditos" eren el Divendres sant, el Dissabte sant (que continuen sent-ho) i tots els dimecres de l'any que eren dedicats a la pregària comunitària.

LLENGUA

La mentida del bilingüisme

BERNAT GASULL. Plataforma per la Llengua

Tots sabem prou bé que la utilització del terme bilingüisme sovint es fa servir per tal d'emascarar objectius molt diferents i ben allunyats de la defensa d'un suposat model bilingüe equitatiu entre el castellà i el català. Però és que ni tan sols el punt de partida (és a dir, la suposada existència d'aquest bilingüisme a casa nostra) és cert. El suport que justifica l'ús del concepte en qüestió és una pura entelèquia repetida mil vegades per tal d'argumentar una ideologia particular poc fonamentada. Vegem-ho:

-Si entenem el bilingüisme com un reconeixement legal equitatiu de dues llengües a casa nostra i, per tant, la justificació davant l'administració d'aplicar els principis legals bàsics, doncs aquest fet no existeix.

I és que no hi ha cap llei que reconegui el bilingüisme a Catalunya. Cap de les dues lleis magnes que afecten al nostre país (i, per tant, les conseqüents també) no reconeixen un bilingüisme legal. El nou Estatut reconeix tres llengües oficials: el català, l'occità i el castellà, i no pas dues. Per tant, si l'ús de les diverses llengües ha de tenir en compte el reconeixement oficial d'aquestes, el que és necessari és que o bé les institucions i els poders públics optin per donar preferència a la llengua pròpia (l'occità a la Vall d'Aran i el català a la resta de la comunitat autònoma) o bé cal utilitzar-les totes tres. Per tant, i segons aquest tractament, sempre que el castellà fos present en les senyalitzacions, per exemple, en els panells del metro de Barcelona com a llengua oficial, també hi hauria de ser l'occità. L'altra llei, la "més magna", la Constitució espanyola, estableix una preeminència legal del castellà per damunt del català.

Per tant, mentre el català no sigui present en la Constitució espanyola al mateix nivell i oficialitat que el castellà, no hi ha bilingüisme en allò que afecta a Catalunya, sinó un tracte oficial de favor del castellà respecte el català. I cal suposar que, segons aquest criteri es basa l'estructura de l'Estat, que, vulguem o no, és el punt de partida de les lleis i de les polítiques que se'n deriven.

-Si entenem el bilingüisme com una eina funcional dels ciutadans i ciutadanes de casa nostra, la justificació de

no estar a favor d'una llengua vers l'altra si tenim en compte la igualtat de les habilitats comunicatives dels ciutadans i ciutadanes en totes dues llengües, aleshores, aquest bilingüisme funcional tampoc no existeix.

I és que no hi ha una equiparació més o menys semblant del coneixement de la llengua catalana entre la comunitat lingüística castellanoparlant respecte el coneixement del castellà de la comunitat lingüística catalana. Hi ha diferències prou notòries, i podem començar pel fet que és molt més difícil trobar algú que no tingui competències per parlar o entendre el castellà, que no pas trobar algú que no tingui competències per parlar o entendre el català. Per tant, ens ha de quedar clar que no existeix aquest bilingüisme funcional.

-Si entenem el bilingüisme com a pes poblacional d'un territori que té dues comunitats lingüístiques que aglutinen tots o pràcticament tots els ciutadans i ciutadanes d'un país i, per tant, es justifica amb l'argument que amb aquest bilingüisme s'afavoreix només dues llengües, aleshores aquest, tampoc no existeix.

Afirmar que només hi ha dues comunitats lingüístiques a Catalunya (sota administració de la Generalitat de Catalunya) és incórrer en un menyspreu i ignorància sobre molts ciutadans i ciutadanes catalans o que viuen a Catalunya. És esborrar del mapa com a persones totes aquelles importants comunitats lingüístiques que parlen àrab, wòlof, romanès, xinès, amazig o algunes de les més de 200 llengües que es parlen a casa nostra. Tot i que no tenen el mateix pes específic que la comunitat catalanoparlant o castellanoparlant, no són pas negligibles. D'altra banda, això també significaria ignorar fins i tot aquells que parlen una llengua pròpia d'una part del territori com és l'occità.

Xidors Càtering

972.31.46.49 info@xidors.com

Servei de càtering integral
Música en viu
Cocktails i recepcions
Personal de servei
Personalització de menús
freds i calents.
Entrega a domicili

MARIA CINTA CUGAT

Travessia de la Riera, 1 - MONT-RAS
Tel 972 30 36 26 - Mòbil 696 340 060

Mecpal

Mecàniques Palamós 95. S.L.

Construccions metàl·liques

- Mecanitzat/ CNC
- Reparació de maquinària
- Muntatges mecànics
- Caldereria-ferro-inoxidable
- Construcció d'accessoris nàutics
- Projectes

Telf. 34 972 315253 PALAMÓS

Web: www.mecpal.com

JARDINERIA ROSÉS AMETLLER, S.L.

Construcció i Manteniment de Jardins - Neteja de
Bosc - Tactaments Fitosanitaris - Regs Automàtics -
Tancaments metàl·lics i Fusta - Poda d'altura - Rocalles.

Email: jardineria@rosesametller.cat Web : www.rosesametller.cat

C/ Constància, 10 Tel. i fax 972 30 01 30
17200 PALAFRUGELL (Girona)
Mòbil 656 96 80 92

PALAFRUGELL

Del Vilar, 37.17200 Palafrugell
T. 972 31 84 68 - F. 972 31 37 19
palafrugell@gasgirona.com

GASTRONOMIA

Conserves i salaons

EULÀLIA CORBALL

La conservació dels aliments, a vegades escassos i altres amb una recol·lecció o producció molt concentrada, que fa impossible el seu consum immediat, ha portat els homes des de l'antiguitat a utilitzar tot un seguit de tècniques de conservació per tal de fer durar aquests aliments i poder-los consumir en moments de no producció, de desplaçaments o d'escassetat d'aliments.

Els exèrcits han estat uns dels grans consumidors de conserves. Ja els romans elaboraven el *garum*, amb peix salat i premsat, que encara ara es fa servir a bona part de la Mediterrània amb el mateix nom o amb altres com *tapenade* a la Provença francesa. Alguns historiadors lliguen els èxits conqueridors de l'exèrcit romà a la seva bona alimentació, una part important de la qual es fonamentava en les conserves de carn i de peix.

També a la guerra civil espanyola l'alimentació va tenir un paper decisiu en alguns moments. A la batalla de l'Ebre, el bloqueig de l'arribada dels camions de la intendència republicana va decantar el resultat de manera molt més ràpida del que hom podia preveure.

A pagès la conservació de verdures i carns amb greixos, olis o salaons ha estat una pràctica molt habitual. En moment d'escassetat com la guerra civil aquestes conserves van servir per passar menys gana, per ajudar amics i coneguts de les viles veïnes, i fins i tot per enviar a aquells familiars que alguns tenien al front.

Algunes de les receptes de conserves més tradicionals són les olives, els bolets, la tomata, els bitxos. Aquí teniu algunes receptes.

Les olives

La conserva de les olives és una tècnica senzilla. El secret està però en la fase prèvia a la salaó, on l'objectiu és treure l'amargor de les olives.

És important abastar les olives a l'octubre, quan estan madures i plenes, i no barrejar olives de diferents varietats atès que el seu temps de curació varia.

Submergim les olives en un bany alcalí, que podem fer amb diferents productes. En moltes cases de pagès es fa servir la cendra de la llar, amb alguns trossos de carbó, (molt millor si és d'olivera). Les deixem en un lloc fosc i cada dos dies repetim aquest procediment. Passats aproximadament quinze dies (depèn de la mida) les olives han perdut la seva amargor i estan a punt per introduir en una salmorra.

Farem la salmorra amb 100 grams de sal per cada litre d'aigua (si no us agraden fortes de sal la podeu fer amb només dues onces de sal per litre 66/1000). Ara que disposem de balances de precisió és molt fàcil. Abans, per saber si el nivell de salinitat era suficient s'introduïa un ou a l'aigua i quan surava volia dir que la salmorra estava al punt.

Buscarem un atuell de vidre que tapi hermèticament i posarem les olives que cobrirem amb l'aigua de la salmorra. Segons els gustos de cada casa hi podem afegir alls pelats i un xic aixafats, romaní, taronja, llimona, fonoll, llor, bitxo...

Fotografies Mariona Carreras

Les deixarem reposar uns dies, en lloc fosc i per Nadal ja les podrem menjar.

Bolets al natural

S'escullen el bolets més petits i sencers. Els de la mida d'un duro de plata. És a dir d'entre 4 i 6 centímetres de diàmetre són els millors per a conservar en sal.

Els tallem el peu i els espolem bé, procurant que no hi quedi terra, ni fullaca. Es poden fregar amb un drap una mica moll per assegurar que queden ben nets.

Hi ha qui primer els escalfa tres o quatre minuts, però és millor posar-los directament al pot de vidre en sostres ben atapeïts, omplint els buits amb sal que l'aigua que deixen anar els mateixos bolets van convertint en salmorra. O directament fent una salmorra més carregada que la de les olives (entre 12 i el 18 % de sal).

Es poden esterilitzar posant els pots a bullir amb aigua durant una bona estona (al voltant d'una hora). Però si es consumeixen aquell mateix hivern no cal.

Si s'ha fet una salmorra, es pot generar una capa de protecció posant un centímetre d'oli al damunt.

Conserva de tomata

Es trien les tomates ben madures.

S'escalden per facilitar el pelar-les.

Es pelen procurant que no hi quedi pell.

Es treu la part superior i la inferior i s'obren pel mig per tal de treure tot el gra i també el suc que procurarem guardar en un ansat.

S'omplen els pots de vidre procurant deixar el menys espai buit possible i un cop ple hi afegirem el suc, que haurem passat prèviament pel colador per evitar que hi hagi gra, i una mica de sal.

Tancarem els pots i els posarem a bullir en aigua durant 20 minuts per garantir-ne la conservació.

UN GRAN ESPAI

AMB PETITS TRESORS

Unes modernes instal·lacions de 15.000 m² on hi trobareu més de 8.000 referències, des del vi més singular al licor més exclusiu, a més de regals i llibreria especialitzada.

vins i licors GRAU SA

C/ Torroella, 163 • Tel. 972 30 18 35 • Fax. 972 61 14 59
17200 Palafrugell • Girona • info@vinsilicorsgrau.com

www.vinsilicorsgrau.com

CALAIX DE SASTRE

MONT-RAS

Un poble que molt m'agrada,
a mi em té el cor robat,
té mar, té pla i muntanya
i s'escau a l'Empordà.

Només traspunta l'alba
d'aromes n'és perfumat,
de pins, ametllers i alzines
i un conreu ben cultivat.

Quan desperta la pagesia
el bestiar ja n'és alçat.
Pel treball de cada dia,
el poble es lleva més tard.

Ja amb la claror del dia
de molt lluny es veu alçat.
L'església ens fa de guia
sobre un turó: és Mont-ras!

És Mont-ras qui m'enamora
i qui em té el cor robat.
Té mar, té pla i muntanya
i té molt per estimar.

El sol sobre Cucala
il·lumina com un far.
L'ombra de la muntanya
agombola el seu ramat.

Si a Mont-ras tu véns un dia
en quedaràs enamorat,
amb masies i pubilles
sota el cel de l'Empordà.

Genís Jofra i Montal

PREGUNTA CURIOSA DE COMPLICADA (o no) RESPOSTA

Si jo, en Pere, tinc un germà, l'Enric, casat amb la Maria, la Maria és la meva cunyada. Si el meu germà es separa de la Maria i es casa amb l'Antònia, l'Antònia serà la meva cunyada, però la Maria continuarà sent cunyada meva, o no? Tindrè o no tindrè dues cunyades, totes dues per a mi molt entranyables?

Si el meu fill, en Jordi, està casat amb la Berta, la Berta

és la meva nora, i els pares de la Berta són els meus consogres. Però si en Jordi es separa de la Berta, i es casa amb la Filomena, la Filomena serà la meva nora i els seus pares seran els meus consogres. Tindrè jo aleshores dos matrimonis consogres i dues nores, per a mi tant els consogres com les nores també molt entranyables?

I no vulgueu saber la situació tan complicada que es presenta per als meus pares que, a la vegada són pares, sogres, consogres i avis de nores i exnores i d'uns néts i... sobretot d'uns besnéts que evidentment no voldran saber res de la complicada situació familiar i es mantindran fidels per sempre (Espriu dixit) a l'afecte dels seus avis i besavis.

Espero la resposta d'algun lector amable i ben informat que, amb tota seguretat, (si el cos de Redacció ho creu oportú) ens publicaran en la propera Revista. D'antuvi, moltes gràcies.

Pere.

Vall-llobrega vs. Vall-llòbrega

De tant en tant veiem en lletra impresa la transformació del topònim Vall-llobrega en un esgarrafós Vall-llòbrega. Què té el poble dels nostres veïns de fosc i tenebrós? Precisament el Dr. Enric Moreu-Rey, prestigiós filòleg i mestre reconegut en el camp de l'onomàstica, situa l'etimologia del topònim com a Vall aprica = Vall assolada (Els noms de lloc, pàg. 126).

NINOTAIRES

MIQUEL ROS I PAU BASSOLÍ

La gran diferència

Targeta Comerç

Amb la teva "Targeta Comerç" tindràs premi segur. És gratuïta, es pot domiciliar en qualsevol entitat financera i et beneficiaràs de constants descomptes i promocions exclusives. Vine a comprovar-ho. **Parlem ?**

Aconseguix invitacions a espectacles, vals de descompte, estades de cap de setmana, subscripcions gratuïtes,